

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Leto XVII.

Litija, oktober 1976

Številka 10

Ob 40-letnici stavk tekstilnih in gradbenih delavcev

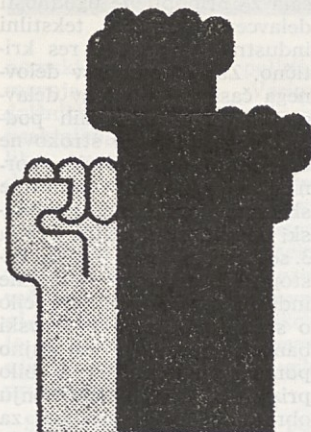
V prvih letih po 1. svetovni vojni, ko je bilo delavsko gibanje v Sloveniji najbolj razgibano in revolucionarno usmerjeno, tekstilno delavstvo še ni sodelovalo s svojimi mezdinimj in stavkovnimi akcijami, pač pa se je le delno vključevalo v splošne politične akcije delavskega gibanja. V Litiji npr. je leta 1922 Narodna strokovna zveza vodila boj za zvišanje mezd. Borila se je tudi proti grožnjam ravnateljstva tovarne, da bo reducirala delavstvo ali celo zaprla obrat. To se je 4. junija 1922 tudi zgodilo, in tovarna je za nekaj časa ustavila obratovanje.

Pozneje je postajala tekstilna industrija ena najmočnejših skupin, in je bilo zelo pomembno, da bi bile delovne razmere urejene. Nevzdržna so bila razmerja zaslužkov med eno in drugo tovarno, od 1,85 do 5,50 din na uro, medtem ko se je tudi delovni čas odvijal od 8 do 12 ur!

Podjetniki so zahtevali, da mora enotne delovne razmere najprej urediti zakon o minimalnih mezdah, in da je treba nanj počakati, šele potem bi razpravljali o predlogu kolektivne pogodbe. Delavci so to zahtevo zavrnil, ker s tem ne bi bila urejena celotna mezdana skala v tekstilni industriji. Zato so

zahtevali takoj enotno kolektivno pogodbo, ki bi bila podlaga za zakonsko ureditev. Ker si podjetniki niso upali kolektivne pogodbe kratko malo zavrniti, so sklenili pogajanja zavlačevati v nedogled. Tekstilni industrijci so sicer izjavili, da v načelu kolektivni pogodbi ne nasprotujejo, pač pa naj bi se mezde v vsej državi uredile enotno. Delavska delegacija s tako razrešitvijo vprašanj ni bila zadovoljna, zato je akcijski odbor za sklenitev kolektivne pogodbe sklical shode tekstilnega delavstva, za Kranj 19. avgusta, za Celje in Maribor pa 21. avgusta 1936. leta. Zborovanja v Kra-

nju se je udeležilo 2500 do 3000 delavcev. Zastopniki centralnega tarifnega odbora so poročali o pogajanjih v Ljubljani. Zborovalci so zahtevali, da se pogajanja za sklenitev pogodbe začnejo takoj. Svoje zahteve so podkrepili z grožnjo, da bodo stavkali. Govorniki iz centralnega tarifnega odbora so skušali pomiriti delavstvo s tem, da so poudarjali kot glavno zahtevo takojšnja pogajanja. Revolucionarno delavstvo, pod vodstvom KP, pa je bilo borbeno — situacijo so obvladali komunisti. Po zborovanju so sklenili, da izkoristijo razpoloženje delavstva in začnejo stavkati takoj naslednji dan 20. avgusta, tik pred popol-

dansko izmeno, je v Jugoški (tekstilni tovarni v Kranju) izbruhnila stavka. Popoldne, zvečer in naslednji dan so začele stavkati še druge kranjske tovarne in tovarne v Škofji Loki. Stavkovni odbor, ki so ga vodili komunisti, se je zavedal, da morajo v Kranju slediti stavke v tekstilnih podjetjih celotne Slovenije — kar se je tudi zgodilo. Podprli so jih pa delavci drugih strok, kmetje, obrtniki in mali trgovci. Nastala je bojna zveza delavskega razreda in drugih slojev. Vsa slovenska javnost je s simpatijami spremljala boj za izboljšanje položaja tekstilnih delavcev, čeprav je jugoslovanski tiskovni urad prepovedal poročati karkoli o stavkah. Kljub strogim ukrepom lokalnih oblasti, je delavstvo disciplinirano ostalo v tovarnah. Delati ne bodo pričeli toliko časa, dokler ne bodo podjetja ugodila zahtevam, sprejetih na zborovanju:

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Niko Stamatovski. List dobijo člani kolektiva in upokojniki brezplačno. Tisk in klišeji: Gorenjski tisk, Kranj

Na proslavi v Kranju je govoril predsednik centralnega komiteja ZKS Franc Popit. (Foto: T. Štrus)

— takojšnja razprava o podpisu kolektivne pogodbe,
— do sklenitve kolektivne pogodbe vsa podjetja za tekstilno industrijo takoj ustavijo vsako zniževanje dosedanjih temeljnih akordnih mezd,

— da se do sklenitve pogodbe ustavijo vsa dela v vseh tekstilnih podjetjih.

Delavstvo je začelo stavkati v prepričanju, da bo s tem izsililo pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe. Od pogajanj (Nadaljevanje na 2. str.)

1. november — Dan mrtvih

Dolge kolone ljudi se pomikajo proti pokopališčem, spomenikom in obeležjem. Sklonjenih glav obstajajo pred zadnjim počivališčem svojih nepozabljenih. Bele krizanteme in rdeči nageljni so kot kri padlih junakov na snenžni belini. Svetli pla-

meni sveč gorijo kot življenje, ki je nekdanj kipe-
lo, pa je prezgodaj ugasnilo, kot bodo lučke proti večeru. Vrbe žalujke nemo sklanjajo svoje veje nad grobovi. So to matere, ki želijo še enkrat požitati svojega otroka. Mrzel novembrski veter zaveje čez pokopališče kot nekdanj davno spoznanje, da preminuli ne morejo oživet.

Je kje še kak drobci slovenske prsti, kjer naša ni kanila kri?

Je kje še kak grob, ki ga na ta dan ne bodo okrasile rože? Na skrite grobove padlih neznanih junakov bo padalo samo jesensko listje. Tudi zanje so naše sveče, rože in žalostinke. Važnejši od teh zunanjih manifestacij pa je svetel spomin nanje v naših srcih in nadaljevanje poti v lepšo prihodnost za katero so darovali svoja življenja. Slava padlim junakom!

PREDILNICA LITIJA

40
LET

Ob 40-letnici stavk ...

(Nadaljevanje s 1. str.)

janj so pričakovali važne, ne le polovične ureditve stanja. Bili so trdno odločeni, da ne bodo zapustili tovarn, dokler ne bodo imeli zanesljivih jamstev, da se bo njihov položaj izboljšal. Z raznimi predlogi sporazumov, ki za delavce niso bili sprejemljivi in so zato vztrajali s stavko, so hoteli delodajalci s pomočjo oblasti to ustaviti.

Z uredbo banske uprave dravske banovine v Ljubljani, je stopila stavka v novo fazo — boj industrijcev proti »nezakonitemu načinu stavke«, je dobil pravno podlago. Časopisi ne pišejo s simpatijami o stavki. O stavki molčijo, ali pa govore o »neodgovornih in temnih elementih, ki so zavledli delavce«.

puščali vsi tekstilni delavci Slovenije, razen delavcev v Kranju in Skofji Loki. Kranjski delavci so prvi začeli stavkati in bili pretežno tudi pobudniki ostalih stavk. Vendar je prišlo do nasilne izpraznitve kranjskih tovarn. Izpraznitev tekstilnih tovarn v Kranju po oboroženi sili in preganjanje delavcev, ki je temu sledilo, ter številne aretacije, so bile tako surove, da so vzbudile splošno obsojanje javnosti. Zato je morala banska uprava izdati novo obvestilo, z grožnjo kaznovanja.

Delavski boj je bil sedaj v glavnem končan. Stavka je trajala sicer še do 23. septembra 1936, s podpisom kolektivne pogodbe. Tekstilno delavstvo je pokazalo velik politični uspeh. Organizatorjem

mezd so bile precej spremenjene v škodo delavskega predloga. Pogodba je dajala za polovico manjše ugodnosti pri naturalijah (blago, premog, stanovanje itd.). Še večje težave so bile pri sprejemanju tarifnega dela kolektivne pogodbe. Mezde, ki so jih dosegli s kolektivno pogodbo, so bile za 20 % nižje od zahtev v delavskem predlogu, za 18 % nižje od tistih, ki so jih v povprečju plačevali Mariborske tekstilne tovarne, in v glavnem enake povprečju na Gorenjskem. Mezdne razmere so se izboljšale le v tekstilnih tovarnah v Celju, Kočevju, Skofji Loki, Ljubljani in v večini manjših tovarn na podeželju. Druge večje tovarne pa so že prej plačevale mezde, ki so v glavnem ustrezale kolektivni pogodbi, ali pa so bile celo višje. Kolektivna pogodba ni zadovoljila delavcev, in še več, takoj po stavki so se pričeli obračuni z »nediscipliniranimi delavci« — vpisani na »črno listo« niso imeli zaslужka v nobeni tekstilni tovarni. Nujno je bilo, da so pričeli akcijo, sicer šele 1938. leta, za izboljšanje in dopolnitev kolektivne pogodbe. V dveh letih so se pokazale vse dobre, zlasti pa slabe strani kolektivne pogodbe, ki je bila takrat sklenjena v izrednih okoliščinah. Pogajanja za novo kolektivno pogodbo so bila 1939. leta. Zveza industrijcev je zavrnila skoraj vse delavske predloge in predlagala svoje, v katerih je še poslabšala že pridobljene ugodnosti delavcev. Stanje v tekstilni industriji je postalo res kritično. Zaradi omejitve delovnega časa in odpustov delavcev v večini tekstilnih podjetjih, so delavske strokovne organizacije in delavska zbornica v Ljubljani zahtevale sklicanje konference na banjski upravi. Konferenca je bila 3. septembra 1940. Tu so zastopniki delavcev tekstilne industrije predložili poročilo o stanju delavstva v dravski banovini, predloge za nujno pomoč delavstvu, ki je bilo prizadeto pri omejevanju obratovanja in predlog za ureditev delovnega razmerja v tekstilni industriji z enotno kolektivno pogodbo.

Niti razna posvetovanja, niti sklad za podporo delavcem niso prinesla vidnih izboljšav. Tudi nova kolektivna pogodba v tekstilni stroki ni bila sklenjena.

Vendar stavke tekstilnih delavcev, s pobudniki v Kranju, niso bile brezplodne. Tedanja oblast in industrijalci so se zavedali, da imajo ravno v tekstilnih delavcih silo, ki bo preplavila vse ostale delavce, če ne bodo pogoji vsaj do neke mere vredni človeka.

Pripravil: Matic Malenšek

ČLANI NAŠEGA KOLEKTIVA NA PROSLAVI V KRANJU

V soboto, 18. 9., je bila v Kranju proslava 40-letnice stavk tekstilnih in gradbenih delavcev Slovenije, katere so se udeležili tudi nekateri čla-

ni našega kolektiva, v glavnem delavci nočnih izmen v tem tednu. Ker je bilo na poti še dosti časa, smo ga porabili za kratek postanek na letališču Brnik.

Že pred Kranjem so nas pozdravljali različni napisi. Ves Kranj je bil okrašen in povsod je vladalo praznično vzdušje. Tudi naša skupina je imela s seboj sindikalni prapor.

Točno ob 11. uri so zatulile vse tovarniške sirene v Kranju. Nato je sledil bogat kulturni spored, pred katerim je zbrane pozdravil predsednik RSZSS ing. Janez Barborič. Udeležencem proslave je spregovoril tudi predsednik CK ZKS France Popit.

Pred slavnostno tribuno se je zbrala večtisočglava množica delovnih ljudi. Prisotni pa so bili tudi predstavniki najvišjih družbenopolitičnih organov in organizacij, še živčej udeleženci stavk in mnogi drugi predvojni revolucionarji.

V programu proslave so se prepletale revolucionarne, delavske in borbene pesmi, recitacija Cankarjevega Kurenta, pesmi Kosovela, Klopčiča, Čufarja in odlomki iz Klinar-Gobčeve kantate Splavarji na ognjeni reki. Pesmi in recitacije so povezovali kornisti. Nastopili so združeni pevski zbori Gorenjske, katere so spremljali delavska godba iz Trbovelj in godba ljubljanske milice. Kantato pa so izvajali združeni mešani pevski zbori iz vse Slovenije, s spremljavo godbe ljubljanske milice. Dirigiral je Radovan Gobec. Recitirali so člani gledališkega centra občine Kranj in Prešernovega gledališča iz Kranja.

Po končani proslavi smo se okrepčali pri Starem Mayerju, kjer smo počakali avtobus. Na poti domov smo se ustavili še v Preddvoru pri Kranju in v Hotiču, ter se dobro razpoloženi vrnili domov.

ing. Pavel Koprivnikar

Poročilo

finančnega sektorja o izvajanju stabilizacijskega programa Izvajanje stabilizacijskega programa je v finančnem sektorju potekalo v naslednjih smereh:

1. usklajevanje terjatev, da ne bi prišlo do odpisov v breme dohodka,
2. spoštovanje plačilnih rokov, da ne bi prišlo zaradi zamudnih obresti do zvišanja pogodbenih obveznosti,
3. znižanje stroškov, ki jih povzročata prekomerno angažiranje sredstev,
4. zvišanje dohodka,
5. izboljšanje likvidnosti in
6. ažuriranje knjigovodskih podatkov za informativne namene.

Ad 1

Po Zakonu je treba vse terjatve, ki niso usklajene odpisati v breme dohodka. Zato smo preanalizirali vse terjatve in pristopili k razčiščenju neuskajenih terjatev. Uspelo je vse terjatve za blago in zamudne obresti uskladiti, tako da ni prišlo do nobenih odpisov na račun dohodka. Za realizacijo tega je bilo vloženo mnogo truda, osebnega kontaktiranja in telefonskih pogovorov. Pri tem smo ravno na tem referatu imeli velike težave zaradi porodniškega dopusta in odpovedi delovnega razmerja vodje saldakontov.

Ad 2

Z uveljavitvijo plačilnih instrumentov so dobavitelji spremenili tudi plačilne pogoje. Niso redki dobavitelji, ki zaračunajo zamudne obresti že od 8 dni dalje, medtem ko zaračunajo zamudne obresti skoro vsa podjetja, če blago ni plačano z gotovino oziroma virmanom v roku 15 dni.

Da bi čimbolj zmanjšali plačilo zamudnih obresti smo se v danih možnostih držali plačilnih rokov in plačevali z gotovino, medtem ko smo prejete menice uporabili za nakup blaga pri MATREZ-u. V prvem polletju smo plačali 663.813,— din zamudnih obresti.

Ad 3

Znano je pravilo, da sredstva povzročajo določene stroške ter da prekomerna sredstva še zvišujejo te stroške, (manipulativni stroški, zavarovanje, obresti).

Zato se prakticira, da se priliv denarja na žiro račun dnevno predisponira tako, da je na žiro računu povprečno dnevno minimalni saldo. (od 1.000 do 100.000 din).

Poskuša se doseči čim večja angažiranost lastnih sredstev na račun tujih sredstev. Pri tem se soočamo z vedno večjim neposlovnim odlikom obratnih sredstev v obliki plasmajev. Za energetiko, železniški transport, za luške zmogljivosti in v zadnjem času tudi pokrivanje izgube za železnico in energetiko.

Ker zaradi zaostrenih pogojev poslovanja ne ustvarimo toliko dohodka, da bi z ostankom nadoknadili plasmaje, se lastna obratna sredstva običajno zmanjšujejo. (Od 1. 1. 75 do 31. 12. 1976 ca. 16.000.000,— din).

Ad 4

V finančnem sektorju je možno vplivati tudi na zvišanje dohodka s tem, da se dosledno zaračunajo zamudne obresti in koristi kasa skonto.

Za uresničevanje te naloge smo nastavili posebne evidencije iz katerih je razviden rok

(Nadaljevanje na 3. str.)

Proslave v Kranju se je udeležilo 30.000 delavcev. (Foto: T. Štrus)

Razglas tekstilnemu delavstvu Slovenije, 5. septembra 1936, je opozarjal, naj disciplinirano vodijo boj, t. j., čuvanje blaga pred okvaro, do stop vodstvom podjetja v pisarne, in ne preprečevati raznih gradenj ali obnov tovarniških objektov: samo disciplinirana in organizirana delavska armada je zmagovita!

Delavski zaupniki so se zbrali 10. septembra v delavski zbornici in razpravljali o položaju, ki je nastal po banovi uredbi. Sklenili so, da bodo pozvali vse delavstvo, naj zapusti tovarne in sklicali ožje konference v Kranju in Mariboru. K banu so poslali delegacijo s spomenico, v kateri ga prosijo, naj delavstvu omogoči samoobrambo, onj pa mu obljublja, da bodo izpraznili tovarne. Spomenica je v glavnem vsebovala zahtevo, da v podjetjih po izpraznitvi stavkajočih ne bodo začeli delati s stavkokaži, da sklenejo vsa tekstilna podjetja v Sloveniji kolektivno pogodbo za vse tekstilno delavstvo, da ne bo odpuščen ali preganjan noben delavec, da se olajša shajanje in obveščanje med stavko. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, je obljubil, da se bo do 14. septembra vse to upoštevalo. Delavski zaupniki in delavsko strokovno vodstvo so se obvezali, da bodo v dveh dneh tovarne izpraznili. Tovarne so disciplinirano za-

in voditeljem stavke, pomembno vlogo je tu imela partija, je uspelo razgibati in mobilizirati več kot desettisoč tekstilcev, in to večinoma neorganizirane delavce, brez izkušenj in borbene tradicije, teritorialno raztresenih po vsej Sloveniji. Res ni stavka zajela vseh 14.120 tekstilcev in niso stavkali v Jaršah, Kočevju, Celju, Laškem, Litiji, Grosupljem. Novem mestu in še v nekaterih krajih, angažirala jih pa je. Skoraj povsod so imeli solidarnostna in protestna zborovanja in so podpirali stavkajoče s svojim zasluzkom. Stavka je več kot en mesec pritegnila vso slovensko javnost.

Ko so delavci zapustili tovarniške obrate — k temu jih je prisilila tudi oblast — so za industrijce odpadli še zadnji pogoji za zavlačevanje pogajanj. Stavka je sicer še trajala do podpisa kolektivne pogodbe, ki je bila podpisana 23. septembra 1936 za tekstilno delavstvo v Sloveniji. Splošni del pogodbe je vseboval nekaj bistvenih in načelnih sprememb v škodo delavskega predloga. Industrijalci so zavrnil zahtevo po angleški soboti, 1. maj pa se je lahko praznoval le, če je bila ta želja izrečena z glasovanjem večine delavstva, vendar so morali izgubljeni delovni čas na zahtevo podjetja nadomestiti. Odpuščanje delavcev in odredbe o sistemu

Poročilo

(Nadaljevanje z 2. str.)

plačila v katerem se koristi skonto. Taka plačila imajo tudi prioriteto, odvisno tudi od višine skonta. Na račun skonta se je zvišal dohodek v I. polletju za 588.780,— din.

Tudi za ugotavljanje zamudnih obresti smo nastavili dodatno evidenco v faktorni knjigi iz katere je razviden tudi pregled o kritju izdanih faktur. Dohodki na račun zamudnih obresti so bili v I. polletju 1976 zaračunane 4.800.510,— dinarjev, plačane 3.851.489,— din.

Ad 5

Izboljšanje likvidnosti skušamo doseči zaenkrat s konaktiranjem z večjimi odjemalci, da kupljeno prejo plačajo takoj, ne da čakajo dovoljenih 15 dni, ter da plačajo z virmanom in ne z plačilnimi instrumenti (menice, garancije). Dosežemo tudi to, da v primeru potrebe dajo avans (Dekorativna, Vata, Svi lanit).

Ničesar pa ni bilo storjena za izboljšanje likvidnosti z zmanjšanjem zalag surovin in materiala. Računamo, da bomo posegli tudi na to področje, ko bomo kupili računalnik, ki bo zagotovil potrebno evidenco za ukrepanje.

Na likvidnost vpliva tudi tekoča uporaba prejetih menic. Skupno smo prejeli v I. polletju 252 menic na skupni

znesek din 86.070.173,— din. Menice niso ležale v trezorju, temveč smo jih takoj uporabili v plačilne namene. Saldo deponiranih menic je bilo 30. 6. 1976 4.344.202,— din.

Ad 6

Ker so knjigovodske evidence in obračuni vir podatkov za informiranje in poslovne odločitve smo skrajšali rokovnik v katerem morajo posamezni referati zgotoviti delo. Pri tem smo le deloma uspeli, ker so nas pri tem ovirali številni novi predpisi, ki so zahtevali veliko dodatnega dela, ki je moralo biti v postavljenih rokih narejeno.

Računamo, da bomo tudi na tem področju uspeli, ko se bodo stvari ustalile. Prav tako pa je potrebno izvesti reorganizacijo računovodske službe in napraviti delitev dela med posameznimi referati. (Knjigovodstvo - finančna operativa).

Na koncu bi poudarili, da je bilo delo opravljeno z manjšim nadurnim delom. Večino nadurnega dela je bilo potrebnega za nadomeščanje odsotnih, zaradi bolniške ali porodniških dopustov, ki so bili v letu 1976 številni. Delo je bilo opravljeno z večjo intenzivnostjo. Tudi delovni pogoji so zaradi utesjenosti in neprimernih prostorov težki.

A. Kralj

Novinar beogradskega Tanjuga M. Petković je konec avgusta na kratko in zanimivo takole komentiral trenutno stanje našega gospodarstva:

gospodarstvo na pragu drugega polletja

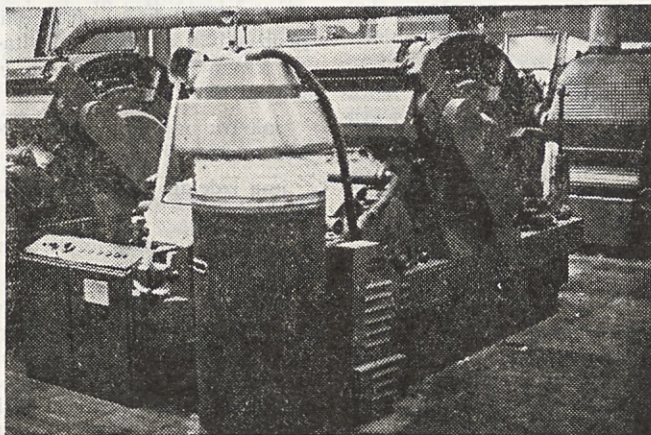
Razdobje od januarja do junija je potekalo v znaku ne majhnih prizadevanj za stabilizacijo gospodarstva. Doseženi rezultati v mnogočem omiljujejo slabosti, ki jih je še vedno dovolj. Predvsem je obrzdana inflacija. Še več, spravljen je v meje, značilne za posamezne industrijske razvite dežele. Cene so mirovale in so izgledi, da bomo konec leta 1976 dočakali brez večjih pretresov, iz česar lahko zaključimo, da se bo na tem področju odvijalo vse v skladu z Resolucijo o eko-

Vsi ti elementi nam dajejo dovolj upanja, da nam bo druga polovica leta prinesla željeni preobrat. Misli se pri tem predvsem na oživiljanje industrijske proizvodnje, ki že več mesecev stagnira, ter na razbremenitev zalag. Zaloge v posameznih industrijskih panogah predstavljajo veliko skrb. Nedavno »prekrojena« Uredba o potrošniških kreditih ni spodbudila povpraševanja. Verjetno bo treba podvzeti še dodatne mere, predvsem s področja kreditne in davčne politike. Vendar vsi ti

Očitno je, da je treba med ukrepe, ki naj poživijo promet, uvrstiti pod določenimi pogoji tudi pospeševanje nakupov vseh izdelkov za gotovino. Takšna poteza ima toliko večji pomen, ker so cene »zamrznjene«, inflacija pa je zmanjšana. Če bo takšno stanje še trajalo, potem obstaja manj razlogov biti dolžnik. Nasprotno, če bi se ponovno razplamtela inflacija in cene poskočile, bi se življenje »na dolg« ponovno izplačalo. Velikega pomena je, kaj bo komu prinesla letina. Če bo, gledano v celoti, pridelek iznad pričakovani, potem se lahko računa na dober »zasluzek« kmetovalcev, ki v drugi polovici leta vedno postanejo glavni kupci. V vsakem primeru, visok pridelek pšenice, koruze in dobra letina ostalih poljedelskih kultur, sadja in grozdja, bi lahko imel vsestranski vpliv. Ostala bi ohranjena za sedaj zelo ugodna plačilna bilanca s tujino (ker se v tem primeru računa na manjši uvoz prehrabnih artiklov), prav tako pa bi kmetje prišli do težko pričakovanega dohodka, ki bi z nakupi poživil prodajo industrijskega blaga.

Velikega pomena je, da se bo že čez mesec ali dva pričelo s konkretiziranjem sistemskih rešitev ali ukrepov, s katerimi se bo regulirala izvozno-uvozna politika v letu 1977. Veljalo bi tudi poskušati zaključiti maratonske razgovore okrog razbremenitve gospodarstva. Zdaj se, da bi gospodarstveniki morali pokazati več odločenosti kadar je govora o povečanju zakonskih, pogodbenih in drugih obveznosti, pristojni organi pa ves material hitreje podrobno proučiti. To, brez dvoma, vodi na pot dolgoročneje štednje in varčne potrošnje. Če bi vse to dosegli, bi bilo to novo upanje na nadaljnji uspeh v stabilizaciji gospodarstva. Dovolj je, da popusti samo en člen v verigi, in prikrita bojazn postane stvarnost. Z drugimi besedami, potrebna je gotovost, da se na poti, zastavljene pred letom dni v smeri umiritve cen in slično, lahko dosežejo trajnejši rezultati.

Končno: dovolj je razlogov za relativno zadovoljstvo, vendar je treba delati še več, boljše in še bolj uspešno, da bi se izognili neželenim posledicam. Poleg tega, dodatni ukrepi v kreditno monetarni politiki tudi ne bi bili odveč.

Nakup investicijske opreme

V načrtih za ukinitve nočnega dela žena in prehod na dvozmensko delo, ter v sprejetem petletnem razvojnem programu je hkrati tudi naš sanacijski program za ukinitve nočnega dela žena in prehod na dvozmensko delo, je predvideno povečanje in zamenjava oz. modernizacija strojnih kapacitet. Poleg ostalih tudi končni predilni stroji.

Ker se je v zadnjih letih v praksi uveljavila nova vrsta, takomenovanih brezvretenskih predilnih strojev, in ker naši veliki odjemalci zaradi nekaterih predilnih lastnosti že povprašujejo po preji izdelani na teh strojih, moramo tudi v naši predilnici predvideti delno preusmeritev proizvodnje na tovrstno prejo. Ker je na svetovnem tržišču na razpolago več tipov brezvretenskih strojev, bo odločitev za nabavo določenega tipa zelo težka, ker nam manjkajo potrebne praktične izkušnje.

Da bi bila končna odločitev v vsakem primeru kar najbolj pravilna, predlagamo, da najprej nabavimo v poizkusne namene tri brezvretenske stroje in to:

Od češkoslovaške firme Investa: 1 kom BD 200 Tip RC 1 za predelavo bombažnih vlaken do 40 mm po ceni 67.500 obr. \$ oz vključno s carino 1.579.500 din, 1 kom DD 200

Tip RS za predelavo umetnih vlaken do 60 mm po ceni 65.000 obr. \$, oz. vključno s carino 1.521.000 din.

Od poljske firme Varimeks pa 1 kom Tip PW 1 za predelavo bombažnih vlaken do 40 mm in umetnih vlaken do 60 mm, po ceni 66.000 obr. \$ oz. vključno s carinskimi dajatvami 1.544.400 din.

Od obeh navedenih firm bi stroje nabavili pod naslednjimi pogoji: 15 % plačila ob naročilu in 85 % na 61-mesečni kredit z 8 % obrestmi.

Tehnični opis brezvretenskih strojev:

Brezvretenski stroji so najvišji dosežek v tehnologiji predenja. Postopek predenja je močno skrajšan, ker odpade predpredenje na flayerju. Stroj predeluje raztezalkin pramen v prejo in jo istočasno že navije na križni navitek tako, da odpade faza previjanja. Ta način predenja prinaša velike prihranke: dve tretjini delovne sile, 40 % delovne površine in dva in polkrat povečuje produktivnost dela.

V svetu obratuje že več milijonov predilnih enot in tudi pri nas že v večih predilnicah (Gorenjski predilnici Škofja Loka, IBI Kranj, Tekstilindus Kranj, Tekstilni tovarni Prebold itd.) že uspešno uporabljajo tovrstne stroje.

nomski in socialni politiki razvoja Jugoslavije. Veriga dolžniško-upniških odnosov je prekinjena in je namesto toliko znanega pomanjkanja denarja prišlo do skoraj pretirane likvidnosti. Že dolgo jugoslovansko gospodarstvo na svojih računih ni imelo toliko sredstev. V bistvu preveč za vsakodnevno poslovanje in enostavno reprodukcijo, a premalo za uresničevanje investicijskih in drugih programov na daljši rok.

Samo nekaj navedenih podatkov dovolj jasno ilustrira prizadevanja, da gospodarstvo varno »vozi«. Če se k temu vsemu doda še ugodna bilanca šestmesečnega izvoza, potem je celokupen uspeh še boljši. Končno, ni majhna stvar, povečati prodajo blaga v tujino za skoraj dvajset odstotkov v primerjavi s prvim polletjem leta 1975.

in drugi ukrepi lahko samo do neke mere vplivajo na hitrejšo »razprodajo«, vendar bistvo leži v usvajanju nove orientacije v proizvodnji, za katero je zainteresirano domače in tuje tržišče. Precejšnjo oviro hitrejšemu plasmaju predstavlja dejstvo, še precej zagonetno, kadar je govora o obnašanju potrošnikov. Njihova kupna moč je očitno zmanjšana zaradi porasta izdatkov za prehrabne artikle, usluge in komunalne storitve, ni pa moč najti jasnega odgovora odkod porast dinarskih in deviznih hranilnih vlog? Istočasno se povečuje tudi masa sredstev za potrošniške kredite, tako da to daje vtis, da zaposleni Jugoslavlani postajajo postopoma mali dolžniki. Značilno pa je, da se kupuje največ trajne potrošne dobrine — avtomobil in pohištvo.

Pred razpravo

Nič novega ne bomo napisali, če zapišemo, da izobraževanje delavcev ob delu zagotavlja boljšo organizacijo dela, smotnejšo izrabo delovnega časa, s tem pa tudi večjo produktivnost. Marsikje so že spoznali in strokovno ugotovili, da se sredstva naložena v te namene, obrestujejo že zelo kmalu.

Kako pa pri nas? Na vse tiste, ki se izobražujejo ob de-

lu, gledamo kot na nedelovne, ki samo izkoriščajo družbo. Če je le mogoče, najdemo vrsto vzrokov za zaviranje želja po takšnem izobraževanju.

Mnoge OZD pri nagrajevanju odbijajo delavcem, ki nimajo ustrezne izobrazbe, določeno število točk od vsote, ki pripada delovnemu mestu po analitični oceni, pri kateri smo upoštevali ustrezno šolsko izobrazbo. Zato je tam

želja po dopolnilnem izobraževanju več in ne delajo nikakršnih »problemčkov« delavcem, ki želijo doseči zahtevano izobrazbo.

Končno pa tudi vsako pridobljeno znanje kmalu zastari, če ga nenehno ne obnavljamo. Zato plačajmo tem delavcem šolnino in jim »podarimo« izredne dopuste za opravljanje izpitov.

Ne delajmo tako, kot da se bomo bolj izobraženih delavcev.

Sonc M.

Povzetek

iz osnutka samoupravnega sporazuma o pogojih za zaposlovanje in o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev na območju občine Litija.

Izvršni svet Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Zveza skupnosti zaposlovanja in Gospodarska zbornica Slovenije so februarja letos sklenili družbeni dogovor o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev, ki je bil objavljen v Ur. listu SRS št. 3/7 in, ki zavezuje sindikate, da dajo pobudo za sklenitev Samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih v občini.

Ze nekaj let se v Sloveniji, posebej pa še v ljubljanski regiji opažajo neugodni pogoji zaposlovanja, zato je osnutek samoupravnega sporazuma za našo občino razširjen tudi na področje zaposlovanja.

Glede na stanje, ki je prisotno v naši občini, je v osnutku sporazuma opredeljeno postopno uveljavljanje minimalnih standardov ob maksimalnem angažiranju združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti, kjer delavci združujejo sredstva. Predlog samoupravnega sporazuma je v razpravi do 15. 10. 1976.

Osnutek samoupravnega sporazuma zajema :

I. Določbe, ki zagotavljajo pogoje za usmerjeno zaposlovanje in izobraževanje v

selektivnosti in prioritati razvojnih in družbenih programov,

rasti zaposlenih glede na dosežen dohodek na zaposlenega,

povezanosti izobraževalnega sistema z združenim delom,

popolnejšemu koriščenju proizvodnih kapacitet in fonda delovnega časa, itd.

in minimalne standarde za življenjske in kulturne razmere v:

pogojih, ki zagotavljajo reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v skladu s krajevnimi razmerami,

pogoji, ki zagotavljajo organizirano prehrano delavcev,

pogojih, ki omogočajo vključevanje delavcev v kulturne in druge aktivnosti, itd.

II. Pogoje za zaposlovanje delavcev, ki zajemajo planiranje v združenem delu v:

razvojnih programih, kamor je treba vključiti tudi program kadrov, kjer bodo predvideni pogoji za produktivno angažiranje razpoložljivih in bodočih delovnih potencialov, stabilna rast zapo-

slenosti in kadrovanje v skladu s potrebami občine in interesi posameznika itd.

Rast zaposlovanja, o čemer bi se na osnovi izdelanih programov in ostalih pogojev za zaposlovanje ob upoštevanju potreb in razvoja družbenih služb vsako leto dogovarjali o nosilcih razvoja in stopnji rasti zaposlenih in jo opredelili v območnem družbenem dogovoru o razporejanju dohodka.

Porast števila zaposlenih je možna le, če delovna organizacija izpolnjuje naslednje pogoje:

ima izdelan načrt razvoja podjetja,

proizvaja izdelke, ki zahtevajo višjo stopnjo obdelave, dviga strukturo dela,

usmerja delo proizvodnje v izvoz ali proizvodnjo, ki nadomešča uvoz,

ustvarja takšen družbeni proizvod in poslovne rezultate, ki so nad poprečjem v panogi,

pokriva najmanj uvoz z izvozom,

ima izdelan program razvoja kadrov,

pospešuje iznajditeljstvo in izboljšave,

ima od samoupravnih organov potrjen načrt stabilizacijskih ukrepov itd.

Nadalje obravnava poklicno usmerjanje, ki mora biti zajeto v srednjeročnem planu potreb po kadrih in mora biti vsklajen s planom rasti zaposlenosti v občini.

Izboljšanje zaposlovanja, zmanjšanje fluktuacije in iz-

ostankov z dela je treba urediti predvsem z:

boljšo organizacijo dela in delitvijo dela,

izboljšanjem odnosov med člani delovnih skupin,

odkrivanjem neopravičenih izostankov in z izvajanjem s samoupravno skupnostjo za zaposlovanje itd.

III. Minimalne standarde, ki obravnavajo standarde bivanja, prehrane in ostalo.

Standardi bivanja nas obvezujejo preskrbeti vsakemu delavcu, ki nima urejenega stanovanjskega vprašanja oz. ki zaradi narave dela začasno prebiva zunaj kraja svojega stalnega prebivališča najmanj 15 m² prostornine oz. 5 m² stanovanjske površine na stanovalca, z največ 4 stanovalci v sobi ter z uporabo ustreznih sanitarnih prostorov in opreme za osebno in splošno higieno.

Standardi prehrane pa narekujejo, da moramo zagotoviti vsem delavcem za čas dela topli obrok prehrane oz. organizirati celodnevno prehrano delavcem, ki zaradi narave dela začasno prebivajo zunaj kraja svojega stalnega prebivališča.

Ostali standardi pa narekujejo, da bomo delavcem preko samoupravnih interesnih skupnosti zagotovili ustrezen obseg, vsebino in način zadovoljevanja kulturnih, izobraževalnih, telesno-kulturnih in drugih potreb in aktivnosti delavcev.

Glede na obstoječe stanje na področju minimalnih standardov v občini, se udeleženci, katerih sedež je na območju občine Litija obvezujemo zagotoviti vsem zaposlenim in novozaposlenim delavcem:

minimalne standarde za delavce, ki začasno prebivajo zunaj kraja stalnega prebivališča (v samskih domovih) do konca leta 1977,

pogoje, ki zagotavljajo reševanje stanovanjskih vprašanj delavcem v skladu s krajevnimi razmerami, najkasneje do konca leta 1980,

topli obrok prehrane med delom, takoj,

celodnevno prehrano delavcem, ki žive v pogojih minimalnih stanovanjskih standardov, takoj,

pogoje, ki omogočajo vključevanje delavcev v kulturne in druge aktivnosti ter uporabljanje storitev vzgojnovarstvenih, vzgojno izobraževalnih in zdravstvenih ter drugih organizacij, najkasneje do konca leta 1978 in

pogoje, ki zagotavljajo delavcem družbeno dogovorjeno raven posebne in skupne porabe, ki je opredeljena v območnih in družbenih dogovorih o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke, takoj.

IV. Izvajanje določb tega sporazuma naj bi sproti spremljal odbor za izvajanje tega sporazuma in obvezno dvakrat letno opozarjal na neskladja in neizpolnjevanje njegovih določb. Naloge odbora naj bi opravljal zbor združenega dela občine Litija. Za neizpolnjevanje določb tega sporazuma so predvidene tudi sankcije.

Eventuelne pripombe oz. dopolnitve osnutka samoupravnega sporazuma je treba posredovati v pisni obliki Občinskemu sindikalnemu svetu občine Litija.

OMR in DS sta ta osnutek obravnavala in nista imela pripomb.

Že je jesen prišla v zlatem obzorju, mi se pa v mislih še vračamo k morju

V pustem jesenskem vsakdanjiku, se v pogovoru radi vračamo med vesele počitniške dneve. Ime Novigrad je za člane našega kolektiva postalo pojem brezskrbnosti, sprostitve in počitka. Uspešnost dopusta ob morju je v velik meri odvisna tudi od vremena in od... Pa pogledajmo kako je bilo letos v Novigradu, našem počitniškem domu. O tem sva se pogovarjala s tov. Venom Pajerjem:

Tov. Venko Pajer — upravnik počitniškega doma v Novigradu. (Foto: T. Štrus)

»Sezona je trajala od 6. junija do 12. septembra — to je več kot 3 mesece. V tem času

šotorov med hišicami letos ni bilo več dovoljeno, ker je to prepovedala Občinska skupščina Novigrad.«

Kako je bilo letos preskrbljeno za rekreacijo?

»V glavnem imamo dovolj možnosti za razvedrilo. Prostor za balinanje, mizi za namizni tenis sta bili najbolj zasedeni. Plaža je lepo urejena, kar vidimo tudi po tem, da se hodijo k nam kopat gostje iz sosednih domov. Za rekreacijo ni bilo letos zgrajenega nič novega. Če bi karkoli dogradili, bi prihajali tudi gostje iz sosednih domov, in bi bili domači gostje prikrajšani. Za takšne izboljšave bi se morali dogovoriti z vsemi, ki imajo na Pineti domove, da bi skupno zgradili večji rekreacijski center. Tu bi bilo prostora za vse.«

Kako ste bili zadovoljni z letošnjimi gosti in uslužbenci?

»Nobenih težav ni bilo. Z vsemim sem lahko zadovoljen in jih moram pohvaliti. Gostje so se ravnali po hišnem redu (ob 23. uri mora vladati tišina, kdor pa se je želel dalj časa zabavati, je lahko odšel v mesto). Tudi uslužbenci so se zelo trudili, dela je bilo veliko. Njihov delovni dan je trajal kar 12 ur. Takih kot so bili letos bi si še želel, toda isti se navad-

no ne vračajo. Vzrok za to je tudi dolga odsotnost od doma.«

Tov. ing. Pavel Koprivnikar, predsednik osnovnih organizacij sindikata v našem podjetju, je povedal, da gre vsako leto do 50 članov kolektiva brezplačno na letovanje. Ob predlogih o tem sklepa konferenca sindikata. To letovanje omogočimo zlasti dolgoletnim sodelavcem, katerim je odih na morju ali v planinah za zdravje nujno potreben.

Pred letošnjim letovanjem smo na skupnem sestanku Upravnega odbora Počitniškega doma in konference sindikata skrajšali čas letovanja za posameznika od 14 na 7 do 10 dni. Tako lahko pride več ljudi v eni sezoni na vrsto. Dobro bi pa bilo, da bi odpravili vrste za prijavljanje na letovanje in uvedli prijavnice. Organizacijo tega bi morala prevzeti npr. služba družbenega standarda, ki pa jo pri nas še nimamo.

O letovanju sem se pogovarjal še z: Albino Merčon, vlagalko v sukalnici: »Letovala sem delno v predsezoni in sezoni. Bilo mi je zelo všeč, in bi rada še letovala v juniju ali septembru. Škoda je le, da smo bili prve tri dni nezadovoljni s hrano. Bilo jo

je premalo. Kasneje se je to izboljšalo, in smo se vrnili domov spočiti in dobre volje.«

Zvone Končina, kurir, pa je povedal: »Letošnjo izmeno za letovanje sem slabo izbral, saj je bilo vreme skoraj ves čas slabo. Letoval sem od 25. do 31. julija. Hrana je bila zelo dobra. Rekvizitov za rekreacijo je premalo, saj bi npr. lahko bila dva prostora za balinanje, da ne bi bila vedno takšna vrsta. Urediti bi bilo potrebno še plažo za male otroke, da bi lahko starši bolj brezskrbno uživali odih.«

Vsako leto je kaj novega, in gotovo bo tako tudi prihodnja sezona. Izboljšave — da bi se čimbolje počutili.

Matic Malenšek

PREDILNICA LITIJ

Predlogi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Litija

Po sklepu 13. redne seje zbora delegatov samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, nam je Samoupravna stanovanjska skupnost občine Litija posredovala v razpravo:

— predlog dopolnjenega in spremenjenega Pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj zgrajenih ali kupljenih s sredstvi stanovanjske skupnosti,

— predlog dopolnjenega in spremenjenega sistema točkovanja stanovanj in ostalih elementov,

— osnutek pravilnika o premiranju namenskega varčevanja.

Javna razprava traja do vključno 15. novembra 1976.

Sedaj veljavni Pravilnik o pogojih za dodeljevanje stanovanj je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 29/74. Pri vsakokratni razdelitvi stanovanj se je izkazalo, da je omenjeni pravilnik pomanjkljiv, zato je pomanjkljivosti sproti dopolnjeval Zbor delegatov samoupravne stanovanjske skupnosti s sklepi.

Večina teh sklepov je vnesenih v predloženi osnutek pravilnika, zato so nekatere dopolnitve pravilnika prosilcem za stanovanja že znane.

Upravičenci za dodelitev stanovanja zgrajenih ali kupljenih s sredstvi stanovanjske skupnosti so še vedno družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki, stari ljudje — upokojenci, invalidi in borci NOV, mlade družine in delavci zaposleni pri zasebnih delodajalcih.

V osnutku pravilnika pa so nekatere spremembe znotraj posameznih kategorij upravičencev:

Družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki

Osnutek pravilnika predvideva, da osebni dohodek prosilca in njegovih članov gospodinjstva ne presega 40 % zneska povprečnega OD zaposlenega v SRS na člana gospodinjstva mesečno za preteklo leto (prej 50 %).

Občani bodo morali stalno prebivati v občini Litija vsaj že 3 leta oziroma morajo že najmanj 3 leta stanovati v stanovanju iz katerega prosijo za pridobitev novega stanovanja.

Osnutek vsebuje tudi pogoji, da si prosilci (družine in občani z nizkimi OD in mlade družine) pri svojih sorodnikih, ki imajo v lasti večjo stanovanjsko hišo, ne morejo rešiti svoj stanovanjski problem.

Mlade družine

Mlada družina bo morala pred kandidiranjem namensko varčevati najmanj 1 leto pri poslovni banki za nakup stanovanja ali graditev sta-

novanjske hiše. Varčevalna pogodba bo morala biti sklenjena vsaj za 3 leta, privarčevani znesek pa ne bo smel biti manjši od 20 % skupnega dohodka članov gospodinjstva.

Mlade družine si bodo še vnaprej morale zagotoviti jamstvo delovne organizacije, krajši rok (5 let, prej 7 let) skupne rešitve stanovanjskega vprašanja.

Mlade družine se bodo obvezale za namensko varčevanje ves čas, dokler bodo v stanovanju.

Za mlade družine se bodo šteli družine, katerih poprečna starost zakoncev ne presega 32 let in katerih mesečni OD presega 1.100,00 din na člana družinskega gospodinjstva.

Stari ljudje, upokojenci, invalidi in borci NOV

Upravičenci, uvrščeni v to kategorijo prosilcev, bodo morali najmanj 5 let prebivati na območju občine Litija. Tudi njim bo postavljen pogoj, da si svojega stanovanjskega vprašanja ne morejo rešiti v stanovanjski hiši, ki je last njihovih otrok.

Prosilci bodo vlagali prošnje in pritožbe preko TOZD in OZD, kjer so zaposleni, preko krajevne skupnosti, Društva upokojencev in ZZB NOV Litija. Delavci, zaposleni pri zasebnih delodajalcih pa preko Občinskega sindikalnega sveta Litija.

Postopek za uveljavljanje pravice do stanovanja ni bistveno spremenjen.

Družinam in občanom z nizkimi OD se bodo dodeljevala stanovanja za določen čas, to je za dobo, dokler izpolnjujejo pogoje. Mladim družinam pa največ za 5 let.

V primeru, da mlada družina odpove pogodbo o namenskem varčevanju za nakup stanovanja ali gradnjo stanovanjske hiše, se ji takoj odpove stanovanjska pogodba.

Varčevanju se bodo mlade družine odpovedale lahko le v primeru, da kupujejo stanovanje, gradijo stanovanjsko hišo ali ko jim bo delovna organizacija dodelila drugo stanovanje.

Delovna organizacija, pri kateri so prosilci zaposleni, bo lahko prispevala del lastnih stanovanjskih sredstev za rešitev stanovanjskih potreb svojih delavcev. Prispevek delovne organizacije se v sistemu točkovanja dodatno točkuje. Prispevek delovne organizacije ne sme biti manjši od 30.000,00 din.

Sistem točkovanja

Posamezni elementi točkovanja sistema so predvsem bolj razčlenjeni. V točkovni sistem pa so vnesene tudi nekatere dopolnitve.

Upokojenec, ki je sam imetnik stanovanjske pravice in ima po površini neustrezno stanovanje ali stanuje pri lastniku stanovanjske hiše (lastnik hiše ni v sorodu), pripada glede na neto stanovanjske površine, ki odpade na 1 stanovalca v stanovanju višje število točk in sicer:

— do 20 m ²	80 točk
— nad 20 do 28 m ²	75 točk
— nad 28 do 42 m ²	70 točk
— nad 42 do 57 m ²	65 točk
— nad 57 m ²	60 točk

Gradbeno sanitarni pogoji so bolj razčlenjeni in višje točkovani.

Upravičencu, ki stanuje v stavbi, ki je predvidena za rušenje pripada 30 točk (prej 20 točk).

Če živi upokojenec sam in prosji za stanovanje, mu glede na število članov družine pripada 10 točk (prej 5 točk).

Posebno težke okoliščine v družini so višje točkovane:

— bolezen, ki je težje ozdravljiva	
— en družinski član 20 točk (prej 15 točk),	
— več družinskih članov 30 točk (prej 25 točk),	
— upravičenec je udeleženec NOV 30 točk (prej 20 točk).	

Spodnja meja stalnega bivališča na območju občine Litija je tudi pri točkovanju 3 leta, spodnja meja zaposlitve pa je 5 let (prej 2 leti).

Varčevalna doba za mlade družine je višje točkovana.

V primeru, da delovna organizacija prispeva del lastnih sredstev, se prosilcu doda naslednje število točk:

prispevek DO	št. točk
— 30.000,00 din	6 točk
— 40.000,00 din	8 točk
— 50.000,00 din	10 točk
— 60.000,00 din	12 točk
— 70.000,00 din	15 točk
— 80.000,00 din	18 točk
— 90.000,00 din	21 točk
— 100.000,00 din	25 točk
— nad 100.000,00 din	30 točk

Pravilnik o premiranju namenskega varčevanja za stanovanja

Pravilnik se sprejema z namenom, da se spodbudi varčevanje za nakup ali graditev stanovanj in da se delno zagotovi realna vrednost namenskih vlog delovnih ljudi in občanov.

Pravilnik določa pogoje in merila za pridobitev premij kot posebne oblike družbene pomoči občanom, ki namensko varčujejo pri poslovni banki denarna sredstva za nakup in gradnjo stanovanj oz. stanovanjskih hiš.

Premije ne morejo biti deležne delovne organizacije in druge družbene pravne osebe temveč le občani, ki namensko varčujejo pri poslovni banki denarna sredstva za stanovanje. Ta oblika pomoči

je fakultativna, kar pomeni, da je prepuščena stanovanjskim skladom, da jo lahko uvedejo in plačujejo iz svojih sredstev, vendar k temu niso obvezni.

Pogoje in način uveljavljanja premije na privarčevana sredstva občanov določa najvišji samoupravni organ sklada. Pri določanju pogojev pa mora upoštevati višino letnega dohodka na posameznega člana gospodinjstva, višino sredstev, ki jih prosilec namenja za stanovanjsko varčevanje in dobo varčevanja.

Zakoniti pogoj je tudi ta, da je prosilec že sklenil pogodbo o nakupu novega stanovanja oziroma pridobil gradbeno dovoljenje in potrdilo občinskega gradbenega organa.

Premija na privarčevana sredstva se obračunava za vsako leto varčevanja posebej, zato jo mora varčevalec uveljavljati letno.

DS in Odbor za stanovanjske razmere sta predlog v celoti sprejela.

Ob tednu požarne varnosti

Vzporedno s proslavljanjem 90-letnice podjetja, ki je v svojih zasnovah že vsebovalo tudi požarnovarnostno preventivo, hkratnem praznovanju 20-letnice PGD Predilnice Litija, tednu požarne varnosti in deležu naših rednih gasilskih desetih ob tem praznovanju, je prav, da danes tudi mi posvetimo malo več prostora našemu gasilstvu. Zato skoraj v celoti objavljamo slavnostni govor predsednika občinske gasilske zveze Litija in našega društva, tov. Keržan Vinka, na slavnostni seji OGZ Litija, ki je bila — dobro pripravljena — preteklo jesen posvečena 20-letnici občinskih gasilskih zvez. Govor je zanimiv zato, ker vsebuje delček zgodovine litijskega gasilstva, ki ga navezuje na njegovo širše ozadje in prikazuje njegovo globalno stanje oziroma problematiko v občini danes.

GASILSKI JUBILEJ

Ko slavimo letos 30 letnico zmag nad mračnimi silami fašizma, zmage revolucije in utrjevanja poti v novo, pravičnejšo življenje delovnega človeka, se lahko s ponosom ozremo na velike in pomembne dosežke naše graditve. Med temi 30 leti graditve nove družbe, je tudi 20 let uspešnejšega in bolj organiziranega dela v gasilskih organizacijah, čeprav je proti-požarna zaščita doslej zaostala za našim splošnim družbeno-ekonomskim razvojem. Dosegali pa smo enega od osnovnih ciljev, to je pogoje za nemoteno delo, ki jih dotlej nismo imeli. Gasilska društva so namreč vznikla iz potreb prebujajočega meščanstva, obrtnikov, trgovcev in uslužbencev, služila so torej potrebam vladajočega razreda, istočasno proti njim samim. Ravno iz te previdnosti so se šele kasneje prenesla na vas in manjše kraje.

Požar predstavlja vseskozi, z izpopolnjevanjem uničujočega orožja vedno nevarnejšega sovražnika človeških življenj in premoženj. Gasilstvo je tudi v preteklosti zahtevalo močno organizacijo, zasnovano na strogi disciplini, samodpovedovanju in požrtvovanju v obrambi pred tem sovražnikom. Od tod osnovni razlogi zakaj delujejo gasilska društva na principih vojne organizacije, s strogo določenimi pravili ponašanja. Tudi predpisana oblačila z oznakami činov in funkcij so že od davnaj. Prostovoljnost v PGD se je ločila od poklicnih po tem, da se je praviloma vsak član s pristopom k društvu zaobljubil, da bo zavestno, požrtvovalno izvrševal vse naloge, ki bi mu bile postavljene, brez ugovora, pa če tudi za ceno izpostavljanja lastnega življenja v nevarnosti. Takšno članstvo je

bilo ponos odločnosti in poguma, kar se vedno bolj pozablja in omalovažuje.

Povezovanje gasilskih društev v večje teritorialne zveze je značilno že za 19. stoletje, ko so se začela bolj množično odpirati PGD. Z njimi se je porodila tudi strokovna gasilska literatura in časopisi, ki so začeli razširjati strokovno znanje v gasilstvu. Slovenija kot zemlja gasilcev, je to bila že pred drugo svetovno vojno. Saj smo bili tudi ekonomsko in tehnično bolj razviti. Za ilustracijo naj povem, kot govorijo statistični podatki, da je prišla v Slovenijo ena gasilska organizacija na 17 m² in en gasilec na 37 prebivalcev, v Črni gori pa 1 društvo na 3000 km² in 1 gasilec na 3500 prebivalcev.

Kraljevina Jugoslavija je imela gasilske organizacije in njen kader slabo pripravljen za obrambo domovine. Po zlomu stare Jugoslavije pa se je članstvo še znatneje skrčilo. Razkropila ga je vojna, zanimanje za politično življenje pa jih tudi ni vezalo, ker so bili vseskozi od njega odtujeni, ali pa so služili vodeči politični grupaciji. Tako se je gasilstvo po osvoboditvi znašlo v izredno težki situaciji; brez kadra, opreme in domov. S prenapetim gospodarskim razvojem, kritično zunanjepolitično situacijo in ostanki sovražnika v sami domovini, pa je bila nevarnost pred požari toliko večja.

Komite ljudske osvoboditve je že v 1944. letu izdal odlok o obnavljanju razkropljenih, reorganizaciji obstoječih in organiziranju novih gasilskih enot. S tem je bila poudarjena pomembnost naše gasilske organizacije in dani pogoji, da se je pod okriljem Službe za notranje zadeve zelo hitro ucvrstila.

(Nadaljevanje na 6. str.)

Ob tednu požarne varnosti

(Nadaljevanje s 5. str.)

Republike so leta 1947—48 izdale posebne zakone o organizaciji prostovoljnih gasilskih društev, okrajnih zvez in republikanskih zvez, kar predstavlja prelomnico v razvoju prostovoljnega gasilstva, njen močan razvoj in polno demokratičnost z volitvami vodilnih gasilskih teles.

Po delegatskem sistemu je osnovana leta 1951 tudi gasilska zveza Jugoslavije, ki je zaokrožila organizacijo našega prostovoljnega gasilstva. Leto dni kasneje je Jugoslavija prisostvovala kot prva socialistična država tudi na zasedanju Mednarodnega tehničnega komiteja za preventivno zaščito in gasilstvo v Bernu, naslednje zasedanje tega mednarodnega telesa, 1955 leta, pa je bilo že zaupano Jugoslaviji. Gotovo je bilo to zasedanje poleg formiranja občin v komune, tudi glavna vzpodbuda formiranju občinskih gasilskih zvez, ki naj bi imele prvenstveno vlogo v vsklajevanju, pospeševanju aktivnosti in skupnem delovanju vseh vrst gasilskih organizacij v občini — prostovoljnih, industrijskih in poklicnih. Vso pomoč in oporo pa more iskati pri organih za notranje zadeve in ljudsko obrambo, socialistični zvezi in zvezi širših družbenopolitičnih skupnosti, kajti gasilska služba mora ostati skrb družbene skupnosti kot celote, ne samo vodstev gasilskih organizacij! To bi bila skrb za odgovarjajoče družbeno vrednotenje prostovoljnega dela v gasilstvu in vrste stimulacij.

Ustanovni občni zbor Občinske gasilske zveze komune Litija je bil 24. 7. 1955 leta ob 9. uri pri Pleničarju v prostorih »Svobode« Litija.

Delegate so poslala gasilska društva: Litija, Predilnica Litija, Smartno, Jablanica, Breg Zavrstnik, Liberga, Kresnice, Kostrevnica, Tihaboj, Javorje, Gabrovka, Ribče, St. Poljane in Vače.

Takrat je tov. Flisek Viktor — predsednik iniciativnega odbora poročal o reorganizaciji okrajnih gasilskih zvez ter o novem načinu in organiziranju občinske gasilske zveze v samoupravni enoti komune Litija.

Sprejeti so biličasni akti občinske gasilske zveze in izvoljena nov Upravni in Nadzorni odbor v naslednjem sestavu:

Predsednik ostane Flisek Viktor, član GD Smartno, poveljnik: Stopar Franc, član GD Smartno, tajnik: Ilovar Franc, član GD Smartno, blagajnik in gospodar: Simončič Franc, PGD Litija, referent za saniteto: Jurca Frančiška, referent za stroje: Potokar Stane, PGD Litija, referent za prosveto: Rajšek Anton, PGD Kresnice, referent za žene in mladino: Milena Kociper, PGD Smartno, Odbornika: Kimovec Ludvik, PGD Hotič in Petja Mirko, ZGD Zavrstnik. Nadzorni odbor: Kotar Franc, PGD Kostrevnica — predsednik, Pe-

stotnik Ciril, PGD Ribče in Dernovšek Martin, PGD Breg. Namestnika: Vavtar Franc, PGD Zavrstnik, Kaplja Rudolf, PIGD Predilnica Litija.

Ne bi več imenoval kasnejših sprememb v sestavu Občinske gasilske zveze, čeprav s tem nikakor ne mislim podcenjevati dela vseh tistih mlajših članov, ki so uspešno zamenjali stari odbor. Za priznanje njihovega dela, smo tudi njim namenili spominske medalje in zelo neprijetno bi bilo, če smo pomotoma izpustili katerega dolgoletnega in prizadevnega člana.

Na tem osnovnem zboru je bil sprejet tudi finančni plan za delo občinske gasilske zveze v višini 30.000 din in izvoljeni delegati za Okrajno gasilsko zvezo.

Za lažje operativno delovanje oddaljenejših gasilskih društev, pa so imenovali nov sektor Gabrovke. Iz zapisnikov sestave prve zveze in še kasnejših zvez vidimo, da so v njej aktivno delovale tudi žene, medtem ko je danes edina ženska, blagajničarka, tov. Vidičeva. Iz zapisnika rednega občnega zbora leta 1955 vidimo, da je bilo v takratni zvezi včlanjenih 16 PGD, leto dni pred tem 18, (danes 19) in en PIGD — Predilnica Litija, ki je še danes.

Vsega članstva je bilo približno 670 (danes aktivnih registriranih pri RGZ 554 članov, praktično še aktivnih pa preko 1000). Najaktivnejši so bili mladinci in mladinke pa tudi pionirji so sodelovali. Na zboru je bila izražena želja, naj bi v gasilske vrste vključili več delovne inteligence, ki da gleda gasilce samo ob strani. Žal, gleda le-te še danes! Tov. Vrhovec, zastopnik GZ, danes načelnik GZS, je na zboru ostro kritiziral tudi neudeležbo predstavnikov množičnih in političnih organizacij. Udeležba njihovih predstavnikov je še vedno slaba.

Iz starih zapisov je razvidno, da so bila PGD Sava, Hotič in Ribče zelo aktivna, zato težko razumemo, da so ta društva zadnja leta popolnoma nedelavna. Krajevne skupnosti bi morale oživeti delo teh društev, da naložena družbena sredstva ne bi ležala neizkoriščena in da se tako ne bi zmanjševala pokritost občinskega teritorija z gasilskimi društvi.

Tako danes kot nekoč, je gotovo odraz šibkejšega dela ObGZ v tem, da so vsi člani vseh odborov zveze redno zaposleni in polno angažirani še pri matičnih društvih ter drugih organizacijah.

Družbeno bogastvo naše organizacije ni tisti majhni denar, ki ga dobimo iz občinskega proračuna in od zavarovalnice, ampak množek majhnega denarja mnogokrat pozlačenega s pridnimi rokami in zavest duha, da vrednotimo družbenopolitično delo skozi cilje skupnih koristi, ne pa skozi osebni dinar. Rav. no zato, ker delamo brez izstavljenih računov, upravno politične organizacije nikoli

niso čutile in še vedno ne čutijo prave potrebe, da nam bi pomagale zakonsko urediti sistem rednega, zadovoljivega financiranja, čeprav je varstvo pred požari del družbene samozaščite in dejavnost posebnega družbenega pomena. Ob 30. letnici osvoboditve in 20. letnici občinskih gasilskih zvez, bo pravična rešitev teh problemov za gasilstvo njegova druga zmaga in edino pravilna uskladitev gasilstva z njegovo družbeno in gospodarsko funkcijo. Obveznost družbene skupnosti za večje razumevanje in pomoč za boljše opremljanje in usposabljanje gasilskih organizacij ter njihova odgovornost, da vračajo sprejete obveznosti, sta vzajemni nalogi.

Če pregledamo napredek 20-tih let, ne moremo mimo še naslednjih podatkov. Pred 20. leti smo imeli v občini 15 motornih brizgaln osmih različnih tipov, od tega skoraj polovica na metz-spojke. Postopoma smo jih tipizirali na štorz spojke in kupili 17 novih modernejših in močnejših motor z namke Jadran Sora in Rosenbauer. B cevi smo imeli 687 m — konopljne, sedaj imamo približno 5.000 m mešanih (skupaj s trevira cevmi); 3.165 m C cevi, sedaj približno 7.000 m mešanih. Imeli smo tri stare gasilske avtomobile, sedaj pa smo razširili naše operativno področje s sedmimi novimi IMV vozili in enim orodnim vozom. Zrasli so novi gasilski domovi v Litiji, na Bregu in na Vačah, ki ga dokončujejo; razširili smo jih v Jablanici, Tihaboju in Dolah; nova orodnišča so v Javorju pri Gabrovki, Tlaki, Vintarjevcu in Kresnicah. Število častnikov se je povečalo s treh na enajst, število podčastnikov s štirinajst na 46. Imamo 91 izprašanih gasilcev, novih strojnikov z izpitom pa je 42 — teh preje ni bilo! To je nekaj kazalcev razvoja, ki ne povedo vsega. Druga in najpomembnejša stran uspeha pa je odraz vseh teh priprav in prizadevanj v neposredni, hitri in učinkoviti akciji. Koliko škode je bilo preprečene s pravočasnimi posredovanji, je težko oceniti. Na srečo do večjih požarov tako ni prišlo in želim, da jih tudi v bodoče ne bi bilo, čeprav svojih moči tako ne bi mogli izmeriti.

Na tekmovanju gasilskih desetini smo dosegli enkratni uspeh z osvojenim prvim mestom na državnem prvenstvu industrijskih in PGD v Vараždinu 1964 leta. Osvojila ga je desetina Predilnice Litija pod poveljstvom tov. Borštnar Jožeta. Uspehi tega društva in številčnost njegovega članstva (160 članov) se pozna tudi pri pomoči v izvajanju preventivnih ukrepov v podjetju in mnogih pravočasno pogašenih zanetkih. Bilo je prvo, čeprav še vedno edino, ki je kmalu po ustanovitvi ObGZ osnovalo svoje prostovoljno industrijsko društvo iz poklicne industrijske čete, zato proslavlja z nami.

Kot sem že dejal, služba proti-požarne zaščite ne gre pri nas vzporedno z razvojem družbenekonomskega, gospodarskega in tehnološkega življenja, zato nas vsak uspeh ne sme uspavati. Pojmova-

nje in gledanje na gasilsko službo je še vedno zmotno in zapostavljeno. Enostransko mislimo, da naj skrbe za protipožarno zaščito le posamezne upravno-inšpekcijske službe, skrb za gašenje požarov naj bo prepuščena samo gasilnim enotam, škoda pa naj poravnava zavovalni zavodi. Ne mislimo dovolj o dobrem organiziranju samozaščite. Posebno pomembno vlogo ima gasilstvo v okviru splošnega ljudskega odpora. V civilni zaščiti tvori njen uvežban in strokovni kader hrbtnico v akciji zaščite, gašenje požarov in reševanju ljudi ter materialnih dobrin. O tem se je pisalo pohvalno po vojaških manevrih, kar kaže na pravilno usmeritev v pripravah za akcijo v pogojih vojskovanja. To je dokaz in potreba, ki zavezuje celotno družbo, da z razumevanjem in materialno pomočjo preko gasilskih organizacij usposablja in širi nov sposoben kader.

Sestav gasilskih organizacij pri nas ni zadovoljiv, ne za čas brez vojne, še manj pa za primer vojne. Če naj bi sestavljali enote civilne zaščite oziroma gasilskih organizacij tudi mlajši, proznejši in vzdržljivejši kader, kar bi bilo povsem pravilno, kdo bi ga mogel zamenjati, če bi moral oditi med aktivne branitelje domovine? Edino ženske! To je tista rezervna armada, ki bi se morala maksimalno vključiti v gasilske vrste. Z njo bi pridobili največ, ker je prvi in najboljši učitelj svojih otrok, ki iz neznanja mnogokrat zanetijo požare. S povečanim poznavanjem snovi, orodij s katerim rokuje neposredno v proizvodnem procesu ali doma, z znanjem iz zaščite in samopomoči, pa bi se očuvalo tudi mnogo družbenega bogastva. Prepričanja, »to ni za žene«, bi se morali otresti! Plemenitost

gasilskih organizacij se ne odraža samo v gašenju požarov, ona je prisotna povsod, kjer je pomoč potrebna. To je pomoč poplavljenim področjem, prizadetim krajem po potrebih, pomoč v prometnih nesrečah in drugo. Ali ni žensko srce še odpornejše ali vsaj enakovredno v prenašanju bolečine in tankočutnejše v njenem sprejemanju?

V letošnjem letu je bil sprejet tudi nov zakon o varstvu pred požarom, ki urejuje tudi kritične pripombe iz gornjega sestavka. Varstvo pred požarom je postala dejavnost posebnega družbenega pomena in iz tega naslova lahko črpa moč, ki bi ji po družbenem pomenu že vseskozi morala pripadati. Zakon urejuje tudi vprašanja formiranja in sestave Samoupravnih interesnih skupnosti varstva pred požarom. Povedati moramo, da je le ta interesna skupnost v Litiji že formirana in da je v teku priprava samoupravnega dogovora oz. sporazuma o načinu in višini njenega financiranja. Z njegovim sprejemom opravičeno pričakujemo znatno izboljšanje materialne osnove varstva pred požari. Le tako bomo v močnejših centrih naše občine, kot naj bi bila Litija za levi in Smartno za desni breg Save, uspeli nabaviti dražje, nujno potrebno opremo, ki nam je sedaj nedosegljiva, rabili pa bi jo takoj, če bi želeli reševati ljudi iz gorečih stolpnic in gasiti lahko neteljive tekočine in drugo.

Želimo, da bi bilo pravo razumevanje tudi vseh živečih v naši občini na strani potreb formiranja močne požarne skupnosti, da bi si v bližnji prihodnosti zagotovili z manjkajočo opremo in sposobnim kadrom večjo varnost in mirnejše spanje.

V SLUŽBI LJUDSTVA — NA POMOČ!

Ob predilniškem prazniku 90 let so nam iz Centrotekstila v Beogradu poslali zlato plaketo (na sliki)

Rezultati tekmovanja gasilcev v Predilnici Litija

Ob proslavi 90-letnice obstoja podjetja, proslavi 20-letnice delovanja Industrijskega gasilskega društva Predilnice Litija in sodelovanja v požarnovarnostnem tednu je UO IGD Predilnice Litija sprejel program ocenjevanja strokovne usposobljenosti gasilskih desetini.

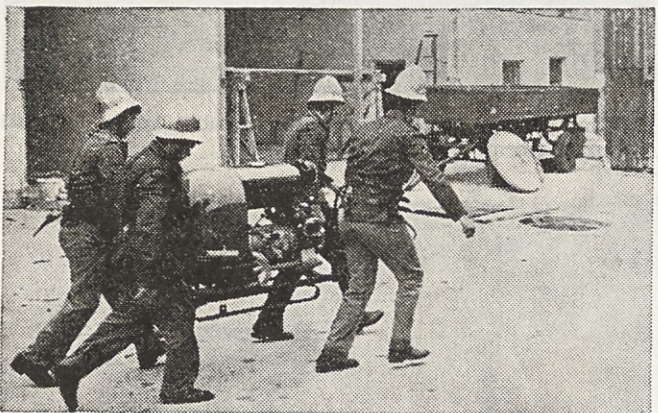
Ocenjevanje je bilo izvedeno v mesecu septembru pod nadzorstvom ocenjevalne komisije.

Program ocenjevanja je obsegal:

Izvedba praktične gasilske vaje. Vodo so črpali s po-

Član ocenjevalne komisije je pred vajo obrazložil članom gasilske desetine pomen požarnovarnostnega tedna in praktičnega usposabljanja in ocenjevanja gasilskih desetini

Člani desetine nesejo motorno brizgalno k vodnemu zbiralniku

močjo motorne brizgalne iz vodnega zbiralnika ob gasilskem domu. Gasilo se je skladišče gotovih izdelkov v oddaljenosti 250 m. Mokri napad s pomočjo tlačnih cevi je bil izvršen v 2 napadalnih skupinah. Razen izvedbe gasilske vaje so člani desetini izpolnili teste.

Vsak pravilen odgovor testa je bil ocenjen z 1 točko.

Pri gasilski vaji se je upošteval doseženi čas. Osnovo za izračun točke smo vzeli število 1000 od katerega smo odšteli porabljeni čas vaje. Vsaka sekunda je predstavljala 1 točko. K dobljenemu številu točk pri mokri gasilski vaji pa prišteli skupne točke dosežene pri testu.

Ocenjevalna komisija je pri vaji upoštevala kazenske točke in sicer:

premalo razvite cevi
prekratka razdalja cevovoda

član desetine brez pasa in čelade

neppravilna uporaba predpisane gasilske opreme

Pri izvedbi praktične vaje se število članov desetine ni upoštevalo.

Pri testih se je upoštevalo točke 15 članov. Če desetina ni imela 15 članov, smo izračunali povprečno točko doseženih na enega člana in te točke pomnožili s številom članov, ki so bili odsotni.

Tekmovalo je 9 desetini. Le desetina, ki dela pri remontu še ni bila ocenjena.

Ocenjevalna komisija (Lesjak Franc, Mali Franc in Mandelj Karel) ima za vsako desetino potrebno dokumentacijo.

Iz tabele je razvidna uvrstitev desetini ocenjevanja.

Ne glede na rezultate moramo pohvaliti pobudo društva, ki je organiziralo tekmovanje.

REZULTATI OCENJEVANJA GASILSKIH DESETINI PREDILNICE LITIJA V MESECU SEPTEMBRU 1976

Št.	Desetina	Praktična mokra vaja - čas	dosežene točke pri vaji	dosežene točke pri testih	skupno dosežene točke	uvrstitev
1	Predpredilnica in čistilnica 1	4,10 min	590	167	757	7
	Predpredilnica in čistilnica 2	3,50 min	650	159	809	4
3	Predpredilnica in čistilnica 3	3,55 min	645	157	802	5
4	Predpredilnica in čistilnica 4	2,44 min	756	162	918	1
5	Predilnica in sukalnica 1	6,30 min	370	160	530	9
6	Predilnica in sukalnica 2	4,45 min	555	172	727	8
7	Predilnica in sukalnica 3	3,15 min	685	144	829	3
8	Delavnica	3,45 min	655	178	833	2
9	Transport	3,38 min	662	125	787	6
10	Remont	-	-	-	-	neocenjeno

Članstvo si želi predvsem praktičnih gasilskih vaj. Večji uspeh so dosegle desetine, katerih člani že več let sodelujejo v gasilstvu. Na izmenah, kjer so mlajši člani, ki še niso usposobljeni, je rezultat pri ocenjevanju slabši.

Pri izpolnjevanju testov je največ nepravilnih odgovorov pri vprašanjih:

alarmni znaki za požar
kje se javijo člani desetine ob nastanku požara

kdaj uporabljamo pri gašenju dima masko in kdaj izolirni dihalni aparat

v katerih prostorih je dovoljeno kajenje

Rezultati testov so tudi osnova za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje gasilskih desetini.

Po sklepu UO IGD Predilnice Litija je prejela desetina čistilnice in predpredilnice 4. izmena 1. mesto, spodbudno denarno nagrado 600 din, desetina mehanične in elektro delavnice za doseženo 2. mesto 400 din in desetina predilnice in sukalnice 3. izmena, 300 din. Razvrstitev ostalih desetini je razvidna iz tabele.

Franc Lesjak

Gasilska vaja je uspešno zaključena. V dobrih treh minutah je voda pritekla iz vodnega bazena skozi ročnik - oddaljenost 280 m

Doseženi čas za dobro uvrstitev na tekmovanju je odločilen. Člana desetine pri polaganju tlačnih cevi

Popravili smo tovarniški dimnik

Pri izvajanju vzdrževalnih del na tovarniškem dimniku, smo ugotovili, da je ta v boljšem stanju, kot smo predvidevali. Dotrajan je bil predvsem vrhni del v višini 7.0 m.

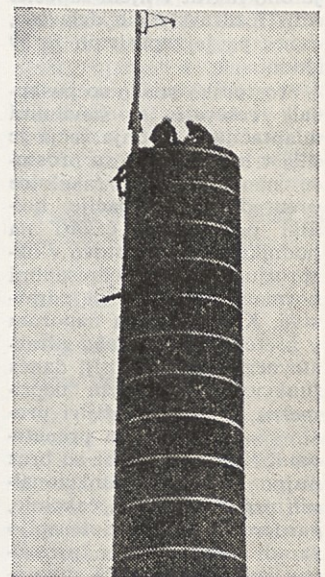
Zato tudi nismo porušili predvidenih 12.0 m dimnika. Dimniško opeko smo skušali čimveč ohraniti, vendar smo jo le toliko, da smo dimnik pozidali nazaj za 1.5 m. Take vrste opeka se namreč dobi na trgu le v večjih količinah po posebnem naročilu.

Ostali del dimnika smo pod vrhom ojačali z veznimi obroči. Poleg tega smo na vrhu dimnika zgradili armirano-betonski venec in zamenjali strelovodne lovilce, ki so bili dotrajani. V notranjosti dimnika smo prav tako zamenjali dotrajana penjalna železa.

Dela pri popravilu tovarniškega dimnika so se pričela v deževnem obdobju in so zato tudi toliko časa trajala. Vseeno pa nam je uspelo dimnik usposobiti do pričetka kurilne sezone.

Tovarniški dimnik zopet služi svojemu namenu. Po pričevanju kurjačev pa vlek ni nič slabši, čeprav je dimnik 5.0 m nižji.

Marjan Sonc

Nevarno delo na vrhu dimnika. (Foto: M. Sonc)

Prispevajmo za zdravje

Povečani samoprispevek za gradnjo novega zdravstvenega doma

Največja solidarnostna akcija v naši občini je bila uvedba občinskega samoprispevka za gradnjo šolskih in vzgojnovarstvenih objektov. Ta samoprispevek je bil uveden za čas od 1. julija 1969 do 30. junija 1975.

Ob spremljanju potreb šolstva, otroškega varstva, telesne kulture in kulture in realizacije programa samoprispevka smo ugotovili, da moramo za reševanje potreb še nadaljevati z združevanjem sredstev na podlagi solidarnosti.

Občani smo se že pred iztekom prvega samoprispevka odločili na referendumu dne 17. novembra 1974 za nov drugi samoprispevek za obdobje od 1. julija 1975 do 30. junija 1980.

Realizacija programa samoprispevka poteka v skladu s časovnim planom:

v zaključni fazi je gradnja osnovne šole na Graški Dobravi v Litiji,

v gradnji je telovadnica pri tej osnovni šoli,

določena je lokacija za osnovno šolo Kresnice, naročeni in plačani so projekti, izvršena geološka raziskava tal, naročena je lokacijsko tehnična dokumentacija, v teku je postopek za pridobitev zemljišča,

izdelani so projekti za centralno kurjavo za osnovne šole Jevnica, Polšnik in Kostreznica,

poravnana je obveznost sofinanciranja letovišča na Debellem rtiču,

v zaključni fazi je gradnja vrtca v Šmartnem.

v postopku je pridobitev zemljišča za prizidek in telovadnico pri osnovni šoli Gabrovka.

Z realizacijo programa prvega in drugega samoprispevka bo področje osnovnega šolstva, otroškega varstva in delno tudi področje telesne kulture in kulture ustrezno našim razmeram rešeno.

Že več let pa je na območju občine nevzdržno stanje na področju zdravstva. O tej problematiki so obširno razpravljali zbori občinske skupščine, kot tudi družbenopolitične organizacije in ugotovili, da je potrebno pričeti gradnjo novega zdravstvenega doma.

Sedanji zdravstveni dom je bil zgrajen v letih 1953-54 in je bilo takrat v njem zaposlenih 17 zdravstvenih delavcev, danes pa je zaposlenih že 59 ljudi.

Prostorsko stisko so poskušali reševati s številnimi adaptacijami, zadnja večja je bila v letu 1966, ko so prostore namenjene za čakalnice preuredili v ordinacije, bolniki pa morajo čakati na hodnikih, kar je gotovo v nasprotju z vsemi predpisanimi normativi s področja zdravstva. Kljub velikim naporom v preteklosti je stavba zdravstvenega doma v Litiji danes funkcionalno povsem neprimerna. Vsaj razpoložljivi prostori so zasedeni in prenatrpani. Nekatere službe so brez nujno potrebnih funkcionalnih prostorov (n.pr. čakalnic, garderob...), Fizioterapijo zaradi pomanjkanja prostorov sploh ni mogoče organizirati, številne službe se ne morejo v skladu z obstoječimi potrebami ustrezno razši-

riti, saj ni mogoče dobiti ustreznih ordinacijskih prostorov. V obstoječih prezasedenih prostorih pa ni mogoče namestiti novih zdravstvenih teamov.

Prostorske stiske ni mogoče več reševati s posameznimi adaptacijami ali dozidavami, zato je občinska zdravstvena skupnost pristopila k načrtovanju nove stavbe za potrebe zdravstvene službe v občini. Glede na razvoj zdravstvenega varstva, rasti zaposlenosti, uveljavitvi pravic do zdravstvenega varstva kmetov, preventivnih akcij, obstoječi zdravstveni dom onemogoča nadaljnji razvoj v skladu s potrebami in pravicami zavarovancev.

Pri razvoju zdravstvene službe na območju občine pa je potrebno upoštevati velikost kot tudi komunikacijske zveze, ki so narekivale, da se za območje Gabrovke in Dol organizira splošna in zobna ambulanta.

Ob načrtovanju razvoja kraja in povečanih zdravstvenih potreb ter izboljšanju zdravstvenih storitev v prid zavarovancev moramo izpolniti dolgoletno željo prebivalcev teh krajev in zgraditi novo splošno in zobno ambulanto v Gabrovki.

Stanja v občini in na podlagi ugotovitev strokovne komisije, mnenj strokovnih institucij, razvoja občine, je ugotovljeno, da za normalno delovanje zdravstvene službe potrebujemo nov zdravstveni dom.

V skladu s sprejetim urbanističnim načrtom je določena lokacija za novo gradnjo ob Šmarski cesti (Litijska Dobra). Stavba novega zdravstvenega doma mora zagotavljati kvalitetnejše delo zdravstvene službe. Normativi določajo ob upoštevanju števila zavarovancev, da bi za nemoteno opravljanje zdravstvenih storitev morali namestiti še en team splošne zdravstvene službe, dva teama zobozdravstvene službe, fizioterapije, službe zdravstvenega varstva žena, medicine dela, prometa in športa, pneumofiziološko službo, psihiatrično, higienko-epidemiološko službo in drugih nujno potrebnih prostorov za nemoteno opravljanje dela. Z izgradnjo novih prostorov in organizacijo ustreznih služb se ne bodo izboljšali samo pogoji in kvaliteta zdravstvenih storitev,

temveč bo to močno vplivalo tudi na čakalno dobo zavarovancev za zdravstvene storitve.

Z družbenim planom občine Litija za obdobje 1976-80, ob upoštevanju stanja na področju zdravstvenega varstva, so delovni ljudje in občani zavestno sprejeli skupno obvezo do izgradnje novega zdravstvenega doma.

Izgradnjo zdravstvenega doma v Litiji je vključila v srednjeročni program za obdobje 1976-80 tudi Regionalna zdravstvena skupnost Ljubljana. V okviru te skupnosti so v omenjenem obdobju predvidene velike investicije na področju osnovne zdravstvene službe na vseh področjih (18 občin), zaradi velikih potreb in omejenih sredstev bo ta skupnost iz združenih sredstev lahko prispevala le 45% od vrednosti zdravstvenega doma. Ostala sredstva pa morajo zbrati družbenopolitične skupnosti, bodisi s samoprispevki občanov in prispevki združenega dela.

Iz programsko-projektne naloge, ki jo je izdelal IOZD - Medicum - ingenering - Klinični center Ljubljana, izhaja glede na velikost, ki je 4564 m² predračunska vrednost 62,929.422.- din.

Nov zdravstveni dom, ki je načrtovan glede na rast in razvoj občine Litija, bo enonadstropen, v katerem se bodo opravljale zdravstvene storitve s področja splošne medicine in dispanzerskega zdravljenja v pritličju zgradbe, v nadstropju so predvidene specialistične ambulante, dispanzer za mentalno higieno, zobozdravstvo, patrolna služba, higiensko-epidemiološki, upravni prostori. V kletnih prostorih se bodo opravljale storitve fizioterapije, diagnostičnega laboratorija, reševalne službe..., v tej etaži so predvideni tudi pomožni prostori.

Za nemoten dostop do novega zdravstvenega doma je predvidena modernizacija ceste Litija-Šmartno in organizacija redne lokalne avtobusne proge.

Za realizacijo te naloge, ki vsebuje gradnjo novega zdravstvenega doma v Litiji in splošne ter zobne ambulante v Gabrovki, je po oceni potrebnih 64,000.000.- dinarjev.

Sredstva naj bi se zbrala iz naslednjih virov:

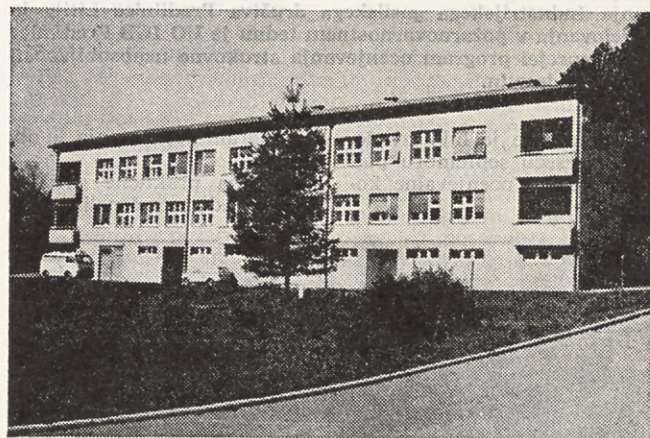
1. prispevek Regionalne zdravstvene skupnosti Ljubljana 45 % t. j. 28,800.000.-
2. povečan samoprispevek občanov po stopnji 1 % 12,950.000.-
3. dohodek od prodaje sedanjega objekta zdravstvenega doma 7,000.000.-
4. sredstva za komunalno opremljenost zemljišča in modernizacijo cest 4,000.000.-
5. prispevki organizacij združenega dela 11,250.000.- 64,000.000.-

Občani bi združevali sredstva za izgradnjo zdravstve-

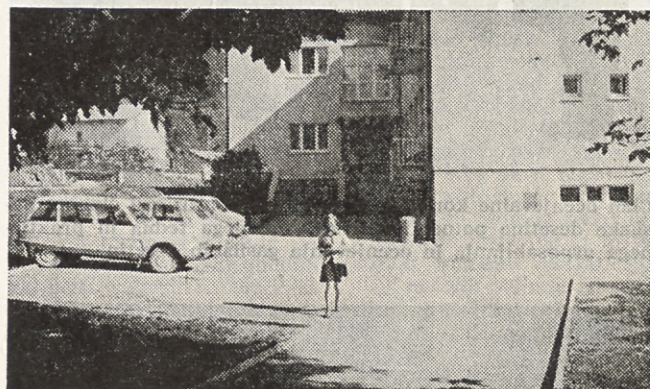
nega doma v Litiji in zdravstvene ambulante v Gabrovki s tem, da bi se sedanji samoprispevek povečal od 1% za čas od 1. januarja 1977 do 30. junija 1980, ko se bo izte-

kel že izglasovani samoprispevek za izgradnjo vzgojno-izobraževalnih, varstvenih, telesnokulturnih in kulturnih objektov.

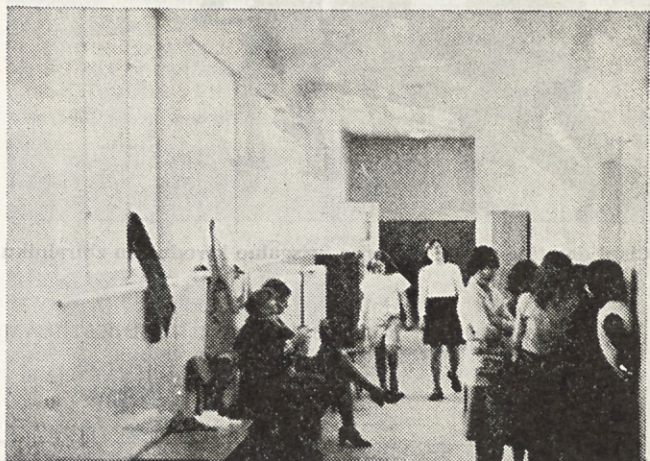
(Nadaljevanje na 9. str.)

Sedanji zdravstveni dom je bil zgrajen v letih 1953-54. Takrat je bilo v njem zaposlenih 17 zdravstvenih delavcev, danes pa je zaposlenih že 59 ljudi

Parkirni prostor pred zdravstvenim domom komaj še služi svojemu namenu

Pacientj so se morali preseliti iz čakalnic na hodnike

Tesni prostori sedanje ambulante v Gabrovki. (Foto: Zofka)

Prispevajmo za zdravje

(Nadaljevanje z 8. str.)

Samoprispevek bo plačeval vsak občan s stalnim prebivališčem v občini Litija in sicer 2% od neto osebnih dohodkov in pokojnin:

— zavezanci od dohodka kmetijske dejavnosti 2% od katastrskega dohodka in poseka lesa,

— obrtniki 2% od ugotovljenega čistega dohodka.

Samoprispevka ne bodo plačevali:

— občani, katerih osebni dohodek ne presega 60% povprečnega osebnega dohodka v SRS za preteklo leto.

To pomeni, da bodo samoprispevka oproščeni tisti občani, ki imajo manj kot 2.000.— din mesečnega dohodka:

— občani od socialnih podpor, pokojnin z varstvenim dodatkom, invalidnin ter od otroškega dodatka, dijaki oz. študentje od štipendij ter

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU SEPTEMBRU 1976

1. 9. 1976 Malenšek Matija, Litija, Rozmanov trg 16 — splošni sektor

1. 9. 1976 Sink Sonja, Jablaniške Laze 10, Šmartno — pripravnik

1. 9. 1976 Baš Nada, Velika Kostrevnica 25, Šmartno — pripravnik

13. 9. 1976 Planinšek Ana, Ljubljanska 22, Litija — predilnica bombaža

13. 9. 1976 Dakić Krista, Sava 42 — predpredilnica 1. izmena

13. 9. 1976 Drovc Marija, Zagorje, Polje 6 — sukalnica efektnih sukancev

13. 9. 1976 Prašnički Albina, Litija, Parmova 11 — sukalnica efektnih sukancev

13. 9. 1976 Zdravkovič Nevenka, Litija, Brodarska 14, — sukalnica efektnih sukancev

13. 9. 1976 Kralj Mirko, Litija, Rozmanov trg 18 — predilnica bombaža

13. 9. 1976 Požaršek Janez, Ržišče 9, Vače — čistilnica odpadkov

ODSLI V MESECU SEPTEMBRU 1976

15. 9. 1976 Lapornik Stane, Litija, Trg na Stavbah 14 — mehanična delavnica — upokojitev

14. 9. 1976 Jesenšek Vida, Litija, Trg na Stavbah 13 — predilnica bombaža 3. izmena — pismeni sporazum

13. 9. 1976 Ilnikar Jožefa, Litija, Rozmanov trg 11, predilnica sintetične 2. izmena — pismeni sporazum

10. 9. Gorše Julijana, Litija, Prvomajska 2 — predilnica bombaža 3. izmena — upokojitev

15. 9. 1976 Baloh Marija, Šumnik 2, Polšnik — obr. dr. prehrane — potek pogodbe za določen čas

15. 9. 1976 Birk Marija, Litija, Rozmanov trg 14 — počitniški dom — potek pogodbe za določen čas

5. 9. 1976 Petek Martina, Litija, Cesta Zas. bataljona 34 — počitniški dom — potek pogodbe za določen čas

30. 9. 1976 Mlakar Janko, Litija, Cesta Dušana Kvedra 17 — sukalnica 1. izmena — pismeni sporazum

30. 9. 1976 Raspotnik Milena, Litija, Rozmanov trg 18 — predpredilnica 2. izmena — pismeni sporazum

30. 9. 1976 Kostevc Mimi, Litija, Rozmanov trg 18 — predpredilnica 2. izmena — pismeni sporazum

30. 9. 1976 Markelj Evmija, Litija, Cesta Zas. bataljona 14 — sukalnica 1. izmena — upokojitev

Prenehanje zaradi neopravičenih izostankov

10. 9. 1976 Sotlar Marija, Zagorje, cesta Zmage 25 — predilnica sintetične 2. izmena

10. 9. 1976 Nišić Paša, Zagorje, Okrogarjeva 11 — predilnica bombaža 3. izmena

31. 8. 1976 Ramić Vehid, Litija, Praprošče 12 — zunanji transport

Poškodbe v mesecu avgustu 1976

V mesecu avgustu je bila ena poškodba na poti na delo in ena poškodba v obratu.

Kakšni so rezultati naših prizadevanj za zmanjšanje poškodb v letu 1976?

V primerjavi z istim razdobjem preteklega leta imamo letos do 1. 9. 1976 23 obratnih poškodb in 8 poškodb na poti na delo in z dela. V lanskem letu pa smo imeli 31 obratnih poškodb in 11 poškodb na poti na delo.

KIRM Jože, katerega je 30. avgusta 1975 na poti na delo zbil avtobus pa je še vedno v bolniškem staležu.

Upoštevajmo prometne predpise in predpise oziroma določila varstva pri delu. Uveljavimo načela in pravice, ki nam jih zagotavlja samoupravna družba.

Pokvarjene stroje lahko popravimo oziroma zamenjamo, posledice posameznih poškodb pa so invalidnost in zmanjšana delovna sposobnost poškodovancev.

NEJEDLY JOŽE

— delavec pri remontu

Opis poškodbe:

Remontni delavec je nameraval zamenjati na prstančnem stroju pri dviznem vozu plastični trak, ki je v notranjosti ojačan s plastičnimi vzdolžnimi žicami. Ko je trak potegnil proti sebi, se je zdel z žico v mezinec leve roke. Zaradi infekcije je poškodovanec v bolniškem staležu.

Vzrok: Naglica pri delu in nepredvidevanje nevarnosti.

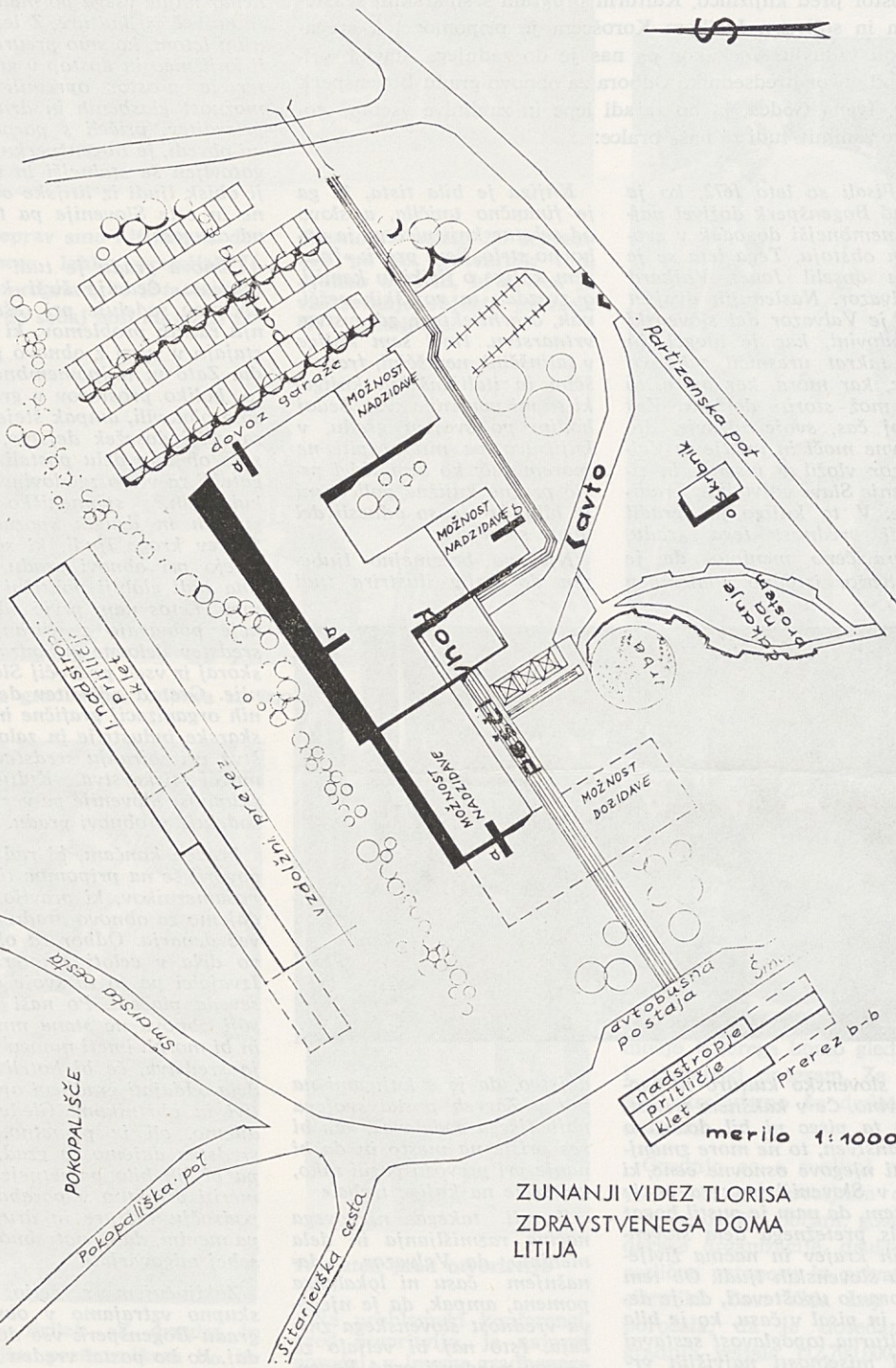
ZAMAN ANGELA

— prebiralka cev

Opis poškodbe:

Na poti v službo je poškodovanki na zunanjem stopnišču stanovanjske hiše klecnila noga. Pri spodvitju stopala je udarila z desnim gležnjem v betonski rob stopnice in si ga poškodovala.

Vzrok: Spolzke stopnice in odprta obutev (natikači) poškodovancev.

ZUNANJI VITEZ TLORISA ZDRAVSTVENEGA DOMA LITIJ

učenci v gospodarstvu oči nagrad,

— občani, ki so zavezanci od dohodka iz kmetijske dejavnosti, če letni katastrski dohodek ne presega 4.000.— dinarjev na gospodarstvo.

Glasovanje bo v nedeljo, 21. novembra 1976, v posameznih krajevnih skupnostih. Naša dolžnost je, da se udeležimo glasovanja in storimo, kar moremo storiti za naše zdravje.

Pripravil: Matic Malenšek

Zaradi velikega števila zaposlenih občanov v naši tovarni, so organizirali obvezno fluorografiranje kar na tovarniškem dvorišču

Poškodbe v septembru 1976

V mesecu septembru smo imeli 5 poškodb na delu in 2 poškodbi na poti z dela.

Same poškodbe niso pogojene na nevarnosti posameznega delovnega mesta, dan ali čas, v katerem so se pripletile poškodbe.

Prebiti redni dopust nas večkrat ne sprostijo delovnega poteka, med delom nismo sproščeni, pozabljamo pa večkrat na lastno varnost.

Roka ali noga v mavcu nam prekrži mnogo načrtov, sodelujemo v prizadevanjih za večjo osebno sposobnost, poškodovancem pa želimo, da se čimprej zdravi vključijo v delovno skupnost.

1. Rojšek Leopold — posluževalec čistilnih strojev

Opis poškodbe:

Pri pripravi bombažnih bal za mešanico bombaža je delavec v predprostoru čistilnice prevrnil iz spodnje bale vrhovo balo. Preden je prevrnjena bala padla na betonski pod, je poškodovanec skočil na pod z namenom, da bo balo obdržal v stoječi legi. Ko je prevrnjena bala padla na pod, ga je zadela in mu poškodovala členek desne noge.

Vzrok: Neprimeren način dela

Varnostni ukrep: Nalog transportnim delavcem, da v čistilnici zlagajo bale samo na betonski pod in ne v sklade.

2. Jelnikar Anton — mizar

Opis poškodbe:

Poškodovanec je ob priliki proslave 90-letnice podjetja skupno s sodelavcem pod platnenim šotorom postavljaj mize. Pri prenosu desk za mize, je poškodovancu klecnila noga in si je pri tem zvinil desno nogo.

Vzrok: Neraven teren

3. Kurnik Marija — nakladalka kopsov v sukalnici

Opis poškodbe:

Nakladalka kopsov je iz višine 20 cm potegnila paletu, ki je bila položena na spodnji paleti. Ob dvigu palete se ji je snel kovinski ročaj in je zato zdrsela paleta na pod in poškodovala delavko v stopalo leve noge.

Vzrok: Naglica in nepredvidanje nevarnosti.

Varnostni ukrep: S strani službe varstva pri delu so bili mojstri opozorjeni na nevarnosti pri skladiščenju in uporabi palet in seznanjeni z gornjo poškodbo.

4. Ceglar Alojz — posluževalec čistilnih strojev

Opis poškodbe:

Med posluževanjem otepalnika je poškodovanec gledal fotografije v Litijem predilcu. Levo roko je držal na zaščitni steni glave otepalnega stroja. Ko je avtomatski izmetovalec odvrnil svitek sintetične na odlagalne vilice otepalnika, mu je regulirni vz-

vod odmetalca svitkov pritisnil hrbtišče leve roke ob zaščitno steno glave otepalnika in mu ga poškodoval.

Vzrok: Osebna nepazljivost poškodovanca

Varnostni ukrep: Vodje izmen v čistilnici so bili opozorjeni na gornjo poškodbo. S strani službe varstva pri delu je bil izdan nalog, da se območje regulirnega vzvoda označi z opozorilno barvo.

5. Tomc Joža — uslužbenka

Opis poškodbe:

V sosednji pisarni je uslužbenka dajala sodelavcu podatke, ki je opisoval analitično oceno za njeno delovno mesto. Sedela je na stolu, ki je vrtljiv in premakljiv po točkastih okroglih tečajih. Ko je poškodovanka vstala, ji je premakljiv stol zdrsel malo proti steni, česar pa poškodovanka ni opazila. Zaradi odmaknjenosti je sedla le na vogal stola. Izgubila je ravnotežje in si pri padcu poškodovala zapestje desne roke.

Vzrok: Nepredvidanje nevarnosti in gladek lakiran parket

Varnostni ukrep: Predlog službe varstva pri delu, da se v pisarni položi podna obloga (tapisom)

6. Pavliha Marija — predilca

Opis poškodbe:

Poškodovanka je na poti z dela na stopnišču predilnice bombaža v trenutku, ko je stopila na prvo stopnico, klecnila noga. Izgubila je ravnotežje. Pri padcu po stopnicah se je udarila ob betonski rob stopnice v gleženj leve noge.

Vzrok: Naglica in nepredvidanje nevarnosti.

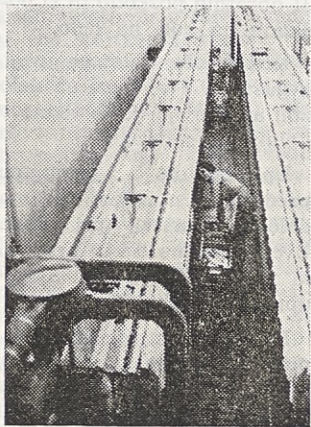
Varnostni ukrep: S strani službe varstva pri delu — kontrola osvetljenosti stopnišča in čiščenja — objava poškodbe v Litijem predilcu.

7. Groznik Slavka — čistilka strojev

Opis poškodbe:

Poškodovanka se je peljala iz službe v vas Račica. Na ovinku pred lekarno Litija ji je moped spodneslo in je zato padla po asfaltu. Poškodovala si je ramo leve roke.

Vzrok: Naoljena, spolzka cesta.

Snemanje na predilnem stroju

Prijeten kulturni dogodek

V soboto, 25. septembra, je bila na Bogenšperku majhna svečanost, povezana s kulturno prireditvijo. Občinska zveza za telesno kulturo Litija in Odbor za obnovo gradu Bogenšperk sta nas povabila, da smo prisostvovali otvoritvi obnovljene knjižnice v Gradu Bogenšperk, ki bo v bodoče služila kot prostor za poročne obrede, pa tudi za druge kulturne prireditve. Dvorana, obnovljena v svojem začetnem grajskem stilu, daje svečano vzdušje. Na novo je urejeno tudi stopnišče in prostor pred knjižnico. Kulturni program s šmarskim sekstem in solistom Ladkom Korošcem je pripomogel k svečanemu vzdušju. Vsekakor pa nas je do zadnjega stavka pritegnil govor predsednika Odbora za obnovo gradu Bogenšperkov. Ivana Godca, ki bo zaradi lepe in zanimive vsebine gotovo zanimiv tudi za naše bralce:

»Pisali so leto 1672, ko je grad Bogenšperk doživel najpomembnejši dogodek v svojem obstoju. Tega leta se je sem doselil Janez Vajkard Valvazor. Naslednjih dvajset let je Valvazor dal slovenski zgodovini, kar je mogel, in že takrat uresničil zahtevo: »ne, kar mora, kar more, to je mož storiti dolžan«. Ves svoj čas, svoje zdravje, duhovne moči in imetje je Valvazor vložil v pisanje in tiskanje Slave vojvodine Kranjske. V to knjigo je vgradil tudi vrednost tega gradu. Upravičeno menimo, da je Valvazor izredno pomemben

Knjiga je bila tista, ki ga je finančno uničila, a slovo od celotne knjižnice ga je duhovno strlo. Sam pravi: »Imel sem knjige o fiziki in kemiji, o zvezdah in vojaških veščinah, o arhitekturi, zdravstvu, vrtnarstvu. Imel sem knjige v latinščini, nemščini, francoščini in italijanščini, knjige, ki so mi pomenile svet. Sedaj hodim po svojem gradu, v knjižnico pa niti stopiti ne morem več; ko sem videl pravič prazne knjižne police, mi je bilo, ko da so odnesli del mene samega.«

Njegovo brezmejno ljubezen do knjig ilustrira tudi

za slovensko kulturo in zgodovino. Če v kakšnem trenutku ta pisec ni bil dosledno znanstven, to ne more zmanjšati njegove osnovne cene, ki jo v Sloveniji ima; ta pa je v tem, da nam je pustil bogat opis pretežnega dela slovenskih krajev in načina življenja slovenskih ljudi. Ob tem moramo upoštevati, da je delal in pisal v času, ko je bila kulturna topoglavost sestavni del miselnosti najvišjih vrhov tedanje družbe. Najtrdniji dokaz za to je usoda njegove bogate knjižnice. Tudi ta je postala žrtev odločitve, da za vsako ceno izda Slavo vojvodine Kranjske in poravna vse stroške s tem v zvezi. Seveda je ponudil knjige doma v prodajo (ponudil je 10 tisoč knjig pod ceno), a slavni stanovi Kranjski in nihče drug v Sloveniji ni imel nobenega smisla za vrednost knjige. Dejali so, da knjižnica, ki jo ima Turjačan, zadošča za naše potrebe. Tako so knjige za borih 800 dukatov odšle na Hrvaško.

dejstvo, da je s knjigami na pot v Zagreb poslal svojega najboljšega sodelavca, »da bi res prišlo na mesto in da bi nanje pri prevozu pazili tako, kakor je na knjige treba.«

Zaradi takega njegovega načina razmišljanja in dela menimo, da Valvazor v današnjem času ni lokalnega pomena, ampak, da je njegova vrednost slovenskega značaja. Isto naj bi veljalo za njegov nekdanji grad Bogenšperk, ki je v zadnjih desetletjih 17. stoletja imel pomen slovenskega Parnasa.

V današnjih dneh ta grad ni več tako pomemben. Njegov pomen je simboličen. Zato smo se Litijani odločili in ob tristoletnici Valvazorjevega prihoda na Bogenšperk uredili prve prostore do tedaj na pol zapuščenega gradu. Obnova poteka razmeroma počasi. Za obnovo gradu dajejo sredstva kulturna skupnost, delovne in druge organizacije. Tako v teh letih popravljamo krivico, ki je bila slovenski kulturi in Slavi vojvodine Kranjske storjena

pred tristo leti. Z današnjo novo etapo obnove tega gradu smo dosegli tisto stopnjo, ko nam ni več potrebno naštevati, kaj smo že obnovili na Bogenšperku, ampak lahko razmišljamo o tem, kaj nam je še ostalo. In ostalo nam je še toliko, da je dela dovolj do konca srednjoročnega obdobja. Predvidevamo, da bo Bogenšperk zaživel svoje polno življenje v letu 1980. Končni namen obnove je kulturni, muzejski, turistični, rekreacijski objekt, v katerem naj delovni človek za majhen denar najde vsega po malem, še največ pa kulture. Z letošnjim letom, ko smo preuredili knjižnico in dostop v grad, ter ta prostor opremili za možnost glasbenih in drugih prireditev, pričeli s poročnimi obredi, je Bogenšperku zagotovljen še stalnejši in večji obisk ljudi iz litijske občine in cele Slovenije pa tudi od drugih.

Obnova gradu je tudi nas vzgajala. Cedalje širši krog občanov sodeluje pri reševanju raznih problemov, ki nastajajo v zvezi z obnovo gradu. Zato ni najpomembnejše to, koliko prostorov v gradu smo obnovili, ampak štejejo za večji dosežek dejstvo, da smo ob tem delu postali bogatejši za vrsto zgodovinskih, kulturnih, spomeniško-varstvenih in drugih spoznanj. Širitev kroga ljudi, ki sodelujejo pri obnovi gradu, pa ima tudi globlji politični pomen. Letos nam prvič odločneje pomagajo z zbiranjem sredstev delovne organizacije skoraj iz vseh področij Slovenije. Gre za odločitev delovnih organizacij grafične in tiskarske industrije in založništva pri zbiranju sredstev za muzej tiskarstva. Kulturna skupnost Slovenije pa ves čas sodeluje v obnovi gradu.

Preden končam, bi rad odgovoril še na pripombe tistih posameznikov, ki pravijo, da dajemo za obnovo gradu preveč denarja. Odbor za obnovo dela v celoti amatersko. Izvajalci pa so za svoje delo seveda plačani. Po naši presoji obnova ne stane mnogo in bi morali imeti mnogo večja sredstva, če bi hoteli vsa dela oddajati gradbeni operativi in obrtnikom. Glede na dilemo, ali je pametno, da sredstva dajemo za grad, ali pa bi jih bilo pametneje usmeriti direktno v porabo na področju kulture in drugod, pa menim, da ni potrebno posebej odgovarjati.

Zaključujem z željo, da skupno vztrajamo v obnovi gradu Bogenšperk vse do tedaj, ko bo postal vreden spomenik Janezu Vajkardu Valvazorju in pomemben objekt za kulturni dvig litijskega in slovenskega delavca in občana.

Na Bogenšperku smo bili priča tudi prvemu poročnemu obredu, ki je ganil veterane, novima zakoncema Komotar pa bo prav gotovo ostal v lepem spominu.

Vsekakor pa je treba ob tej priliki izreči priznanje odboru za obnovo gradu, ki si nesebično prizadeva obnoviti in ohraniti ta naš kulturni spomenik.

M. Kralj

Otvoritev TV pretvornika v Litiji

Čeprav smo Litijanj že dva meseca lahko spremljali II. TV program, je le-ta obratoval do sedaj bolj ali manj po-

skusno. V petek, 24. septembra pa so pretvornik tudi uradno otvorili, in s tem je vzdrževanje objekta prevzela RTV Ljubljana.

Seja gradbenega odbora za izgradnjo TV pretvornika

Poudaril je, da so uspeli vse potrebno urediti in tako postaviti stolp v rekordnem času. Obljubo, da bomo spremljali letošnjo olimpiado že na II. programu, so izpolnili. Medtem je začel delovati tudi pretvornik za I. ljubljanski program na UHF področju.

Predstavnika RTV Ljubljana, tov. ing. Pavlič: »To je že 101. objekt te vrste v Sloveniji. Želimo, da bi naš signal segel do najbolj skritih kotičkov Slovenije, in področja izven naših meja, kjer živijo Slovenci.«

Do novega leta pa želimo montirati še pretvornik, s pomočjo katerega bomo gledali I. zagrebški program. Za to pa potrebujemo še dodatna sredstva.

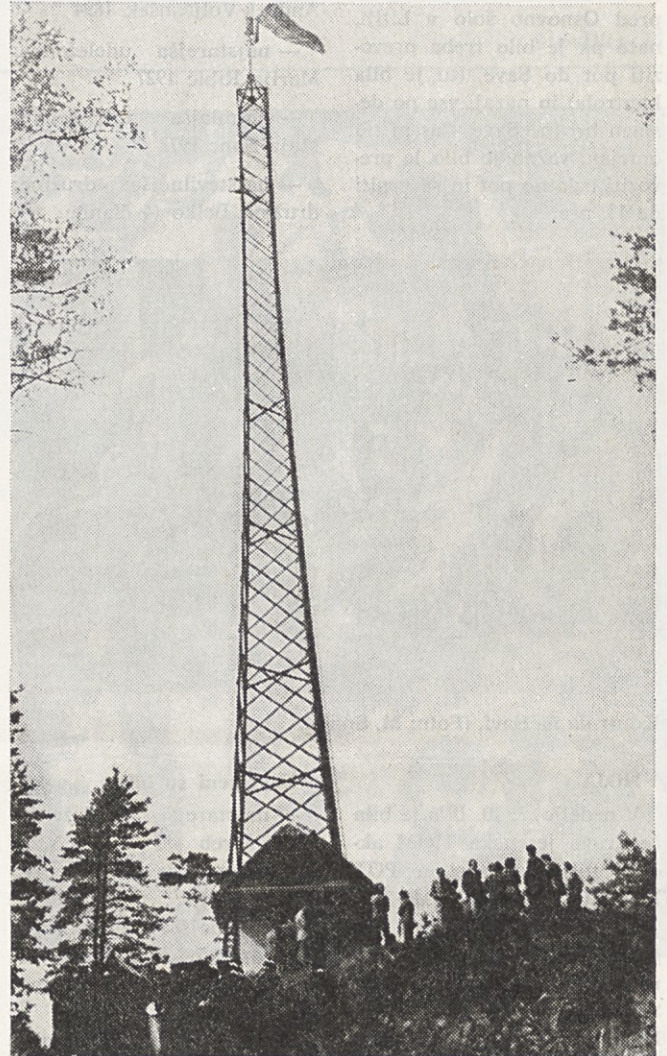
Gradnjo so s svojimi prispevki in prostovoljnimi delom omogočili občani, gospodarske organizacije, društva, različne ustanove in privatni obrtniki. Tov. Vida Lap je poročala, da je dosedanja gradnja veljala 112.700,00 S dinarjev. Na računu je ostalo 8.000,00 S dinarjev. Gradnja

tretjega pretvornika bi stala 23 do 25 milijonov S din. Sklenili so, da bi bilo potrebno pobrati simbolični prispevek 20.000 S din od tistih občanov, ki niso še nič prispevali, čeprav imajo dober sprejem s tega pretvornika. S tem bi zbrali do 6 milijonov S din.

Pri otvoritvi na vrhu Sitarjevca, so zbranim spregov-

orili predsednik gradbenega odbora, naš komercialni direktor tov. Tone Pavliha, sekretar SZDL tov. Tine Brilej in predstavnik RTV Ljubljana tov. ing. Pavlič. Poudarili so, da ima pretvornik velik pomen za informiranje, izobraževanje... prebivalcev Litije in njene okolice.

Matic Malenšek

Vzdrževanje TV pretvornika je prevzela RTV Ljubljana

Tine Brilej: »Z drugim in tretjim pretvornikom bo informiranje občanov dosti kvalitetnejše«

Trenutek pred otvoritvijo

Na problemski konferenci, pred otvoritvijo, je najprej poročal, v imenu gradbenega odbora za zgraditev TV pretvornika, tov. Vinko Belko.

Pri otvoritvi je zbranim spregovoril predsednik gradbenega odbora tov. Tone Pavliha

V tem mesecu je organiziralo DITT naše Predilnice ogled kočevske tekstilne tovarne Tekstilana. Na sliki: udeleženci poučne eskurzije

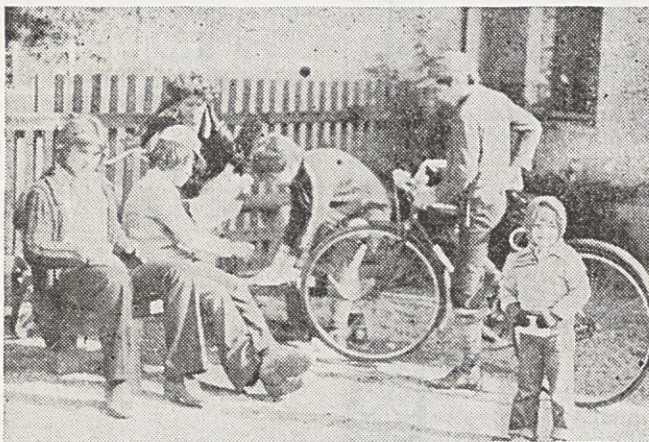

TRIM

KOLESARJENJE

V tem mesecu je organizirala TTKS v Litiji 2 TRIM akciji. Na obeh je bila udeležba zadovoljiva, lahko pa bi bila večja.

Prva jesenska akcija je bila v nedeljo, 19. 9. 1976 z geslom VSI NA KOLO — ZA ZDRAVO TELO. Zbirališče je bilo pred Osnovno šolo v Litiji, nato pa je bilo treba prevoziti pot do Save, (tu je bila kontrola) in nazaj, vse po desnem bregu Save. Čas ni bil omejen, važno je bilo le prevoziti celotno pot in se vrniti do 13. ure.

Kontrola na Savi. (Foto: M. Sonc)

HOJA

V nedeljo, 3. 10. 1976 je bila že druga jesenska TRIM akcija, tokrat z geslom POT POD NOGE — KREPIMO SRCE. Zbirališče je bilo na nogometnem igrišču Litija, nato pa smo se podali preko Svibna, vasi Konj, do Vač. Najbolj vneti, zlasti mladi športniki, so to pot prehodili še nazaj, ostali pa smo se zadovoljili z doseženim ciljem, ki je bil na Vačah do 13. ure. Vrnili smo se z avtobusom. Hoje se je udeležilo 150 pešcev, kar je manj v primerjavi s spomladansko prireditvijo.

Na vmesni kontroli v vasi Konj, so nas lepo postregli. (Foto: M. Sonc)

Na cilju so čakale nagrade na najstarejšega udeleženca in udeleženko, najmlajšega udeleženca, družine (vsaj 3 člani) in posebna nagrada za najštevilnejšo družino.

Na tem kolesarjenju so bili nagrajeni:

— najstarejši udeleženec: Andrej Voljčanšek 1894

— najstarejša udeleženka: Marija Ribič 1927

— najmlajša udeleženka: Maja Sonc 1972

— najštevilnejša družina: družina Belko (4 člani).

Nagrajeni so bili:

— najstarejši udeleženec: Peter Jereb

— najstarejša udeleženka: Albina Dolšek

— najmlajši udeleženec: Damjan Privšek 1973

— najštevilnejša družina: družina Jurič (5 članov).

Hkrati s TRIM akcijami v Litiji, pa so se izkazali tudi organizatorji na Dolah. Tam so imeli TRIM kolesarjenje — 62 udeležencev, in TRIM hojo — 50 udeležencev.

Prav pa bi bilo, da bi v bodoče take in podobne akcije dobile več prijateljev.

Matic Malenšek

REKORDNI IZGLEDI ZA INDIJSKO ŽETEV BOMBAŽA

Indija pričakuje rekordno žetev bombaža v višini kakih 6,4 milijona bal (vsaka po 480 lbs = 217,7 kg), kar je za 400.000 bal odnosno 87.080 ton več kot v rekordni sezoni lanskega leta, poroča agrarna služba za inozemstvo (Fas) ministrstva za kmetijstvo Združenih držav, indijska vlada je sprejela za 1975—76 izvozno kvoto v višini 85.000 bal bombaža od srednjih do visokih vlakenskih dolžin, razen tega pa je odklonila želje glede izvoza Upland-bombaža krajših vlaken, kot to poročajo iz istega vira.

Jesen bo opravila svoje...

REKLI SO:

— Odgovorni smo za to, kar delamo, pa tudi za tisto, česar ne delamo.

Voltaire

— Kar vedno delaš, delaj pametno in misli na konec.

Goethe

— Najhujša je utrujenost od brezdelja.

Božidar Knežerić

— Vse kar lahko dosežeš brez truda in dela, nima prave vrednosti.

Addison

— Pošten človek nikdar ne dela skrivaj in se ne sramuje tistega, kar dela.

Settembrini

— Nobena druga stvar na svetu me ne prevzame tako, kot delo: cele ure lahko sedim in ga opazujem.

J. K. Jerome

— Počitek je samo za mrtve.

Angleški pregovor

— Brezdelje bolj uničuje človeka kot delo. Zdi se, da človek izgubi mnogo življenjske sile, če nima nobenega cilja.

J. Steinbeck

— Lenoba: navada počivati prej, preden nastopi utrujenost.

Gules Renard

— Vsi zares veliki ljudje, ki sem jih poznal, so bili zelo marljivi in so uporno delali.

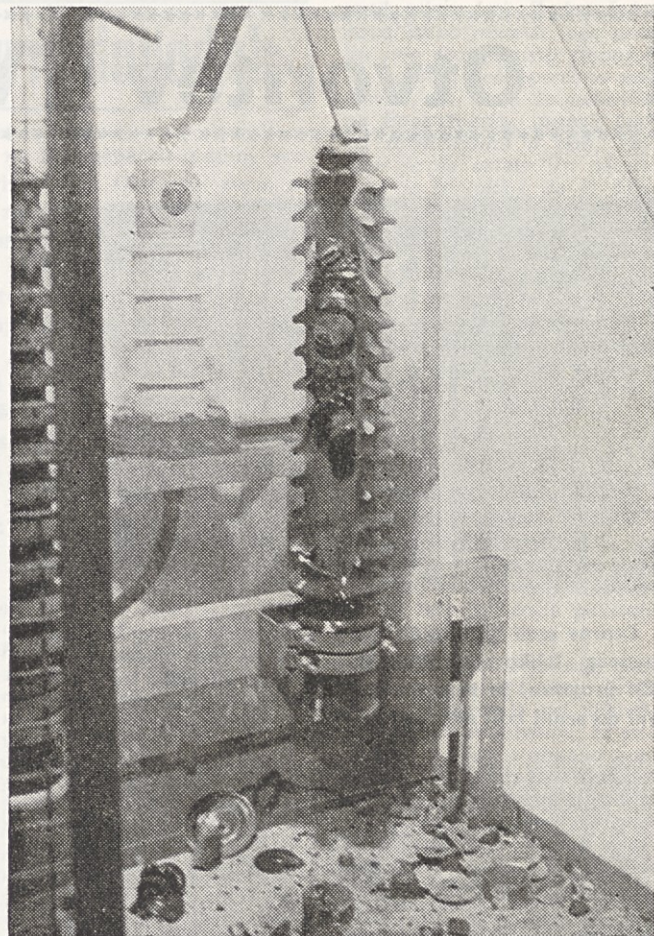
Engels

— Skromnost je edini sijaj, ki ga lahko dodamo slavi.

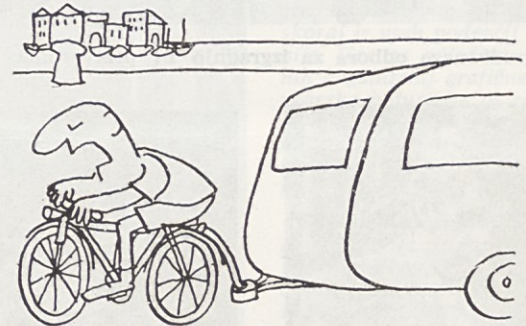
Charles Duclos

— Skromni ne govore o svojih zaslugah.

Colman

Okvara katodnega odvodnika na transformatorski postaji III je zahtevala 2 uri prekinitve električne napetosti, in s tem tudi dela (na sliki pokvarjeni katodni odvodnik)

Brez besed

Spustovani

Minulo je 9 mesecev odkar sem se poslavila od vsakega podjetja. Večkrat mi spomin zaide nazaj v domovino. Toba sem se spomnila tudi na vas in tiste, ki smo delali skupaj v novi zahalici. Lepo vas prosim, če je mogoče neko napisati, da jih lepo pozdravijo Margaret iz Australije. Jaz se imam tu kar dobro inam tudi nekaj novih prijateljev, tako da mi ni treba velikega veselja tega jezika. Živim pa tukaj ob morju na severni strani Australije, pa je tu zelo vroče.

Začel se bom poslaviti in upam da se mi bo želja izpolnila, ker mi boste pribrali veliko časa, če mi napišete, da jih lepo pozdravijo obam pa vam želim veliko uspeha v nadaljnjem delu, hvala pa da jaz vsekakor pravi napisati pismo ali hvalico.

HVALA

MARIJANA VOZEL
% POON BROS
FINUCANE ISLAND
VIA PT. HEDLAND
W. AUSTRALIA

PISMO IZ AVSTRALIJE — Iz daljne Avstralije se nam je oglasila tov. Vozel Marija, naša nekdanja sodelavka. Pismo objavljamo in se ji topla zahvaljujemo.